

DEN NORSKE KIRKE
Ungdommens kirkemøte

PROTOKOLL UNGDOMMENS KIRKEMØTE 2022

7. - 11. OKTOBER 2022
Sundvolden hotell, Hole

UKM 01.01/22 KONSTITUERING	4
UNGDOMMENS KYRKJEMØTE VEDTAK	4
UKM 01.02/22 MANDAT FOR VALKOMITEEN	10
UNGDOMMENS KYRKJEMØTET VEDTAK	10
UKM 02/22 ORIENTERINGAR	12
UNGDOMMENS KYRKJEMØTE VEDTAK	12
UKM 03/22 VAL PÅ UNGDOMMENS KYRKJEMØTE 2022	13
UNGDOMMENS KYRKJEMØTE VEDTAK	13
3 medlemmar av Den norske kyrkja sitt ungdomsutval for 2 år:	13
1 medlem av Den norske kyrkja sitt ungdomsutval for 1 år:	13
3 representantar til Kyrkjemøtet 2023:	13
2 medlemmar av valkomiteen for Ungdommens kyrkjemøte 2023	13
UKM 04/22 TROSOPPLÆRING FOR FRAMTIDA	15
SAMANDRAG	15
<i>Komite A merknader</i>	15
UNGDOMMENS KYRKJEMØTE VEDTAK	19
UKM 05/22 FORANDRINGSAGENTER	24
SAMMENDRAG	24
<i>Komite B merknader</i>	24
UNGDOMMENS KIRKEMØTE VEDTAK	26
UKM 06/22 MANDAT FOR UNGDOMSTING I BISPEDØMMET	30
SAMMENDRAG	30
<i>Komiteens merknader</i>	30
UNGDOMMENS KIRKEMØTE VEDTAK	31
UKM 07/22 EN UNIVERSELT UTFORMET KIRKE	36
SAMMENDRAG	36
<i>Komite D merknader</i>	36
UNGDOMMENS KIRKEMØTE VEDTAK	38
UKM 08/22 FOKUSSAK UNGDOMMENS KIRKEMØTE 2023	43
UNGDOMMENS KIRKEMØTE VEDTAK	43
DELEGATER OG OBSERVATØRER	45

UKM 01.01/22 Konstituering

Samandrag

Ungdommens kyrkjemøte (UKM) følgjer reglar for ungdomsdemokratiet i Den norske kyrkja og forretningsorden fastsett av Ungdommens kyrkjemøte. Det er Kyrkjemøtet som har vedtatt reglane for ungdomsdemokratiet og rammene for UKM, medan UKM sjølv har ansvar for praktisk gjennomføring av møtet. Regelverket for ungdomsdemokratiet er vedlagt.

Ungdommens kyrkjemøte skal velje tre dirigentar og nemne opp to til å vere teljekorps. Forretningsorden blei sist vedtatt av Ungdommens kyrkjemøte 2021.

Ungdommens kyrkjemøte vedtak

I. Forretningsorden Ungdommens kyrkjemøte

Kap. 1 Generelle avgjerder

§ 1-1

Ungdommens Kyrkjemøte skal utføre arbeidet sitt i lojalitet mot Den norske kyrkja sitt læregrunnlag, jf. kyrkjeordninga § 37.

§ 1-2 Tid og stad for Ungdommens kyrkjemøte

Ungdommens Kyrkjemøte held årlege møte. Tid og stad blir fastsett i samråd med Den norske kyrkja sitt ungdomsutval.

§ 1-3 Medlemmer av Ungdommens kyrkjemøte

Kven som møter som delegatar og observatørar på Ungdommens Kyrkjemøte blir regulert av § 4 i Reglar for Ungdomsdemokratiet i Den norske kyrkje. Delegatar og observatørar som møter på Ungdommens kyrkjemøte må vere medlemmer av Den norske kyrkja, jf. kyrkjeordninga § 40 første ledd.

§ 1-4 Møteplikt

Delegatane og representantane med tale- og forslagsrett har frammøteplikt til alle komité og plenumssamlingar. Fråvær i komité eller plenum skal godkjennast av høvesvis komitéleiaren eller dirigentskapet etter skriftleg søknad i forkant av sesjonen, med unntak av akutte hendingar.

§ 1-5 Invitasjon av gjestar

Ungdommens kyrkjemøte kan gi gjestar og andre inviterte talerett.

§ 1-6 Protokoll

Det blir ført protokoll frå Ungdommens kyrkjemøte som blir sendt alle oppmøtte delegatar og observatørar. Protokoll blir sendt bispedømmeråd og organisasjonar som er inviterte til Ungdommens kyrkjemøte. Protokollen blir godkjent av Den norske kyrkja sitt ungdomsutval på deira første konstituerande møte.

Kap. 2 Saker til behandling

§ 2-1 Melding av saker

Følgjande instansar kan melde saker for behandling av Ungdommens Kyrkjemøte.

- Den norske kyrkjas ungdomsutval
- Kyrkjerådet
- Ungdomsråda i bispedømme
- Organisasjonar som er invitert til å sende delegat til Ungdommens kyrkjemøte
- Ungdommens kyrkjemøte Andre som ønsker å melde saker til behandling, må gjera det gjennom en av de nemnde instansar.

§ 2-2 Meldefrist

Saker som blir ønskte behandla må meldast Den norske kyrkjas ungdomsutval senast 14 ukar før møtet. Skriftleg grunngeving for saka må til same tid meldes til Kyrkjerådets sekretariat. Den norske kyrkjas ungdomsutval kan etter eiga vurdering føya til saker som kjem opp etter nemnde frist.

§ 2-3 Førebuing og møteinnkalling

Den norske kyrkjas ungdomsutval fremmar, førebur og tilrettelegg saker som skal behandlast av Ungdommens Kyrkjemøte. Invitasjon til Ungdommens kyrkjemøte sendes seinast 6 månader før møtestart. Sakliste og saksdokument skal sendes dei som er påmeldt 4 ukar før møtets start. I særlege tilfelle kan saksdokument ettersendast. Det blir gjort greie for saker som er melde til behandling, men som ikkje er sett opp på saklista. Kyrkjerådet og Den norske kyrkjas ungdomsutval har det praktiske ansvaret for gjennomføring av møtet.

Kap. 3 Opning og konstituering

§ 3-1 Opning og registrering

Ungdommens Kyrkjemøtets opning blir gjord av Den norske kyrkjas ungdomsutval sin leiar, som også leier møtet fram til dirigentskapet er valt. Kyrkjerådets sekretariat sørger for registrering av møtedeltakarar.

§ 3-2. Dirigentskap

Møtet blir leidd av tre dirigentar med personleg vara. Desse skal fortrinnsvis vera medlemmer av Ungdommens Kyrkjemøtet. Begge kjønn skal vera representert. Dirigentskapet blir valt med alminneleg fleirtal. Kyrkjerådets sekretariat har ansvar for oppteljinga. Dirigentskapet overtar leiinga av møtet så snart valet er avgjort.

Møteleiinga har plikt til å leiga forhandlingane i tråd med dei reglane som til kvar tid gjeld for Ungdommens kyrkjemøte jmf § 36 i kyrkjeordninga og vanleg møteskikk.

§ 3-3. Godkjenning av innkalling og sakliste

Dirigentskapet leier godkjenning av innkalling og sakliste og dessutan behandlingsform for møtet. Under konstitueringa kan medlemmer fremme forslag om ekstra saker til behandling, såframt det kan godtgjerast at sakene er ført til av ein kyrkjeleg og/eller samfunnsmessig situasjon som ikkje gjaldt då meldingsfristen for saker gjekk ut. Forslagsstillaren blir gitt høve til ei kort saksorientering med grunngeving, før Ungdommens Kyrkjemøtet avgjer om saka skal komma til behandling. Minst 2/3 av Ungdommens Kyrkjemøtet må gi si tilslutning til dette. Slike saker skal normalt komitébehandles på vanleg måte.

§ 3-4 Teljekorps

Når møtet begynner, skal det oppnånnas eit teljekorps bestående av 2 representantar frå sekretariatet som under møtet rettar seg etter tilvisingar frå møteleiinga.

§ 3-5 Valkomité

Ungdommens kyrkjemøte veljar ein valkomité som skal førebu valet av Den norske kyrkja ungdomsutval, deriblant leiari, representantar til Kyrkjemøtet og ny valkomité på det påfølgjande møtet. Valkomiteen består av to valgte delegatar frå Ungdommens kyrkjemøte samt eit medlem som oppnemnst av Den norske kyrkjas ungdomsutval. Valkomiteens medlemmar er utestengt frå val til Den norske kyrkjas ungdomsutval og representant frå Ungdommens kyrkjemøte til Kyrkjemøtet påfølgjande år. Ungdommens kyrkjemøte fastsett nærmare retningslinjer for valkomiteen.

Kap 4 Dagsorden

§ 4-1 Dagsorden

Ungdommens Kyrkjemøte arbeider dels gjennom plenumssamlingar og dels gjennom komitear. Ungdommens Kyrkjemøtet fattar vedtak om dagsorden. Forslag om endra dagsorden blir framlagt for og blir sett fram av dirigentskapet. Forslaget om endra dagsorden skal vera grunnitt.

Kap. 5 Komiteane

§ 5-1. Komitesammensetting

Sekretariatet i Kyrkjerådet set saman komiteane.

§ 5-2 Komiteledelse

Den norske kyrkjes ungdomsutval veljer komitéleiar. Leiaren har ansvar for å koordinere arbeidet i komiteen. Komiteane veljar saksordførarar til dei enkelte saker.

§ 5-3 Komitéens arbeid

Møta til komiteen er lukka. Komiteen vel den arbeidsforma og organiseringa som ein finn mest tenleg, for eksempel skiping av underkomitear. Komiteen kan innhenta utsegner. Kvar komité skal ha nødvendig sekretærhjelp.

§ 5-4 Innstilling

Saker behandlast vanlegvis minst to gongar i komitéen, og skal resultere i ein kortfatta skriftlege innstilling til Ungdommens Kyrkjemøte. Innstillinga skal innehalde komiteens merknadar for det eller de forslag som framleggast.

I saker der komiteen er delt, har mindretalet rett til å ta inn grunngivinga si og alternative forslag som ein del av innstillinga. Fleirtalet og mindretalet skal ha like lang taletid i plenum. For at ein komité skal vere vedtaksfør, må 2/3 av medlemmane vere til stades

Kap. 6 Plenum

§ 6-1 Tidsfristar i plenum

I saker som har vært behandle i en av komiteane, skal innstilling føreligge utdelt før sesjonen begynner.

§ 6-2. Behandlingsform

Ungdommens Kyrkjemøte vedtar behandlingsform for dei enkelte saker. Saker skal som hovudregel komme til behandling i minst to åtskilte plenumssamlingar. Innstillinga frå komiteane framleggast i plenum av saksordførar eller et annet medlem av komiteen.

§ 6-3. Endringsforslag

Forslag som ein delegat eller observatør ønsker å få tatt opp til votering, skal givast dirigentskapet skriftlege på papir eller ved bruk av elektronisk møtesystem straks etter at det er set fram, påført forslagsstillars namn. Endringsforslag skal vere fremma i første plenumsbehandling, normalt i starten av debatten. Nye forslag skal som hovudregel ikkje fremma i seinare plenumsbehandlingar, med mindre det rører eit punkt i forslaget komiteen har til vedtak som er nytt i forhold til første plenumsbehandling.

Kap 7 Om debatten

§ 7-1 Innlegg og replikk

Under debatt i plenum tillatast to replikkar og ein svarreplikk i samband med kvart innlegg. Innlegg til dagsorden, forretningsorden, voteringsorden eller for oppklaring av openbart misforståing får ein ved å visa stemmeteikn og seia "til dagsorden", "til forretningsorden", "til voteringsorden" eller "til oppklaring av openbart misforståing". Slike innlegg skal sleppast til utanom talarlistene, og berre omhandla saksbehandlinga, ikkje sjølve saka. I behandlinga av sakene på sakslistene, kan dirigentskapet la representant for komiteen, Den norske kyrkjas ungdomsutvals leiar og representant frå sekretariatet sleppa til utanom talarlista for å svara på spørsmål eller oppklaring av misforståingar. Forslag i saksspørsmål som ikkje gjeld dagsorden, forretningsorden eller voteringsorden, skal formest skriftlege og leverast dirigentskapet.

§ 7-2 Taletid

Dirigentskapet skal, når det er påkravd, regulere taletid og høve til replikk. Når dirigentskapet ønskjer å setje strek, skal ein kunne teikne seg under innlegget til den neste talaren. Forslag om å avbryte ei sak, oppheve at strek er sett eller gå direkte til røysting, skal takast direkte opp til votering. Før dirigenten set strek for ein debatt, må alle forslag som det skal voterast over, vera presentert, og talarlistene skal refererast

§ 7-3 Røysteplikt

Delegatar til Ungdommens kyrkjemøte har røysteplikt. Ungdommens kyrkjemøte kan vedta å fråvike dette prinsippet i enkeltsaker. Delegatar frå organisasjonane kan avstå frå røysting der organisasjonen har fatta eit vedtak som gjer at røysting er vanskeleg.

§ 7-4 Om avstemmingar

Før ein går til votering, gjer dirigentskapet greie for voteringsordenen. Dirigentskapet avgjer voteringsordenen i samsvar med god møteskikk, slik at forslag blir tekne opp til votering i logisk rekkjefølgje. Røysting skal gjennomførast ved at det blir vist røysteteikn, ved skriftleg røysting eller ved bruk av elektronisk møtesystem. Det kan berre røystast ved personleg frammøte. Vedtak skal ha alminneleg fleirtal.

§ 7-5 Avstemmingar ved personval

Ved personval er den eller dei valt som har fått meir enn halvparten av dei gitte røystene (alminneleg fleirtal). Om ingen eller eit for lågt tal får slikt fleirtal, blir ein ny røysting gjennomført. Om ingen eller eit for lågt tal får slikt fleirtal etter andre røysting, blir nok ein røysting gjennomført. Ved denne er den eller dei valt som har fått flest stemmer (simpelt fleirtal).

Vararepresentantar til Kyrkjemøte veljast i egen valrunde, og veljast ved simpelt fleirtal. Ved val er det møteleiinga som fastsett voteringsorden.

Kap 8 Andre avgjerder

§ 8-1 Representantar til Kyrkjemøtet

Ungdommens kyrkjemøte sender fire representantar med tale- og forlagsrett til å delta på Kyrkjemøtet. Representantane veljast blant delegatane til Ungdommens kyrkjemøte etter tilråding frå valkomiteen. Ungdommens kyrkjemøte veljar òg vararepresentantar frå Ungdommens kyrkjemøte til Kyrkjemøtet i ein særskilt røysting med simpelt fleirtal.

§ 8-2 Endring av forretningsorden

Endringar i denne forretningsorden krev 2/3 fleirtal.

§ 8-3 Ferdigstilling av protokoll

Sekretariatet i Kyrkjerådet får fullmakt til å rette skrivefeil og til å gjere redaksjonelle endringar i protokoll frå Ungdommens kyrkjemøte.

II. Til dirigentskap på Ungdommens kyrkjemøte veljast
Matilde Ødegård, Den norske kyrkjes ungdomsutval/Hamar
Christian H. Klaussen, Den norske kyrkjes ungdomsutval/Sør-Hålogaland
Frida Pynnten, Valkomite på Ungdommens kyrkjemøte 2022/Nidaros

III. Til teljekorps under Ungdommens kyrkjemøte oppnemnas to ungdomsrådgjevera som er tilstades i møtesal under oppteljing.

Saksorientering

Bakgrunn

Ungdommens kyrkjemøte (UKM) følgjer reglar for ungdomsdemokratiet i Den norske kyrkja og forretningsorden fastsett av Ungdommens kyrkjemøte. Det er Kyrkjemøtet som har vedtatt reglane for ungdomsdemokratiet og rammene for UKM, medan UKM sjølv har ansvar for praktisk gjennomføring av møtet. Regelverket for ungdomsdemokratiet er vedlagt denne saka og er grunnlaget for forretningsorden.

Forretningsorden ble sist vedtekt av Ungdommens kyrkjemøte 2021.

Den norske kyrkjes ungdomsutval legger frem saker til Ungdommens kyrkjemøte. Til denne saka blir det lagt fram forslag til en ny forretningsorden som bygger på strukturen til Kyrkjemøtets forretningsorden.

Det er også hente inn paragrafer frå Kyrkjemøtets forretningsorden som allereie har vært møteskikk på Ungdommens kyrkjemøte, men som ikkje tidlegare har vært en del av Ungdommens kyrkjemøte sin forretningsorden.

Dei viktigaste endringane er:

- Kapittelinnending av forretningsorden.
- Kapitel 1 har tatt inn punkt frå Regler for ungdomsdemokratiet i Den norske kyrkja

§ 1-1 er ny, med likelydande formulering som Kyrkjemøte har for § 1-1

§ 1-2 er ny, men ein tydeliggjering av allereie etablert praksis.

§ 1-4 er ein tydeliggjering av tidlegare punkt 8 i tidlegare vedtatt forretningsorden

§ 1-6 er ny, men tydeliggjering av allereie etablert praksis.

- Kapitel 2 er ein tydeliggjering av allereie etablert praksis, men ikkje vore skriftleggjort tidlegare.
- Kapitel 3 inneheld tidlegare punkt 2, punkt 3, punkt 18.

Andre paragrafar er henta frå Kyrkjemøtets forretningsorden.

- Kapitel 4 er henta frå Kyrkjemøtets forretningsorden, og i samsvar med tidlegare etablert praksis.
- Kapitel 5 inneheld tidlegare punkt 10, 11, 12, 13 og 14.

Desse punkta er noko forkorta og har tatt inn allereie etablert praksis.

- Kapitel 6

§ 6-1 inneheld tidlegare punkt 8

§ 6-2 til 4 er nye, og bygger på Kyrkjemøtets forretningsorden

- Kapitel 7

§ 7-1 er punkt 4 og 6 frå tidlegare forretningsorden

§ 7-2 er tidlegare punkt 5

§ 7-3 er del to av punkt 15

§ 7-4 er første del av punkt 15

- Kapitel 8

§ 8-1 er tidlegare punkt 19

§ 8-3 er tidlegare punkt 20

Ungdommens kyrkjemøte skal i denne saka velje tre til å vere dirigentskap og skal oppnemna to til å vere teljekorps. Dirigentskapet leier plenumssamlingane og står for møteleiinga. Teljekorpset skal etter forslag til ny forretningsorden oppnemnas av UKM blant tilsette og sekretariat.

UKM 01.02/22 Mandat for valkomiteen

Samandrag

Ungdommens kyrkjemøte vedtek årleg mandat for valkomiteen som førebur val til Ungdommens kyrkjemøte.

Mandat for valkomiteen blei sist vedteke på Ungdommens kyrkjemøte 2021.

Ungdommens kyrkjemøtet vedtak

Mandat for valkomiteen Ungdommens kyrkjemøte 2023

1. Ungdommens Kyrkjemøte valkomiteen (frå no av: valkomiteen) førebur Ungdommens kyrkjemøte (frå no av: UKM) sine val av Den norske kyrkja sitt ungdomsutval, 3 representantar til Kyrkjemøtet og av ny valkomité.
2. Valkomiteen vel sjølv leiar. Leiar for valkomiteen kallar inn til møta i komiteen og presenterer forslaget frå komiteen på UKM.
3. Medlemmene i valkomiteen kan ikkje stille til val til Den norske kyrkja sitt ungdomsutval eller til val som representant frå UKM til Kyrkjemøtet, men er valbare til valkomiteen dersom dei er delegatar. Leiar og ordinære medlemmer i utvalet og representantar til Kyrkjemøtet skal veljast blant UKM sine delegatar. Valkomiteen får den sekretærbistanden frå Kyrkjerådet sitt sekretariatet som er nødvendig for å kunne gjennomføre oppgåvene sine på ein formålstenleg måte.

Forslag og nominasjon til Den norske kyrkja sitt ungdomsutval

4. Valkomiteen ber ungdomsråda og dei organisasjonane som har rett til å sende delegatar, om å foreslå kandidatar til leiar av Den norske kyrkja sitt ungdomsutval og kandidatar som medlemmer i Den norske kyrkja sitt ungdomsutval innan UKM sin påmeldingsfrist.
5. Valkomiteen kan spørja sitjande medlemmer som kan veljast att om dei tar imot attval.
6. Valkomiteen ber UKM kome med forslag på kandidatar til medlemmer i Den norske kyrkja sitt ungdomsutval innan 60 timar før valgjennomføring, og valkomiteen presenterer vallista si innan 48 timar før valgjennomføring.
7. Valkomiteen fremmer på dette grunnlaget ei valliste med: a) Ein til tre kandidatar til leiar av Den norske kyrkja sitt ungdomsutval, i alfabetisk rekkefølge, det året det skal veljast leiar. b) Kandidatar til val som ordinært medlem av Den norske kyrkja sitt ungdomsutval. Oversyna over kandidatar skal vere delt i to. Øvst på lista skal valkomiteen prioritere minst det talet kandidatar som det skal veljast. Resten av kandidatane som stiller til val, skal førast opp på vallista i alfabetisk rekkefølge under dei prioriterte kandidatane.
8. Valkomiteen skal i prioriteringane sine sikre at lista er balansert når det gjeld kjønn og geografi, og ta i vare breidda når det gjeld bakgrunn. Innstillinga må ta i vare ei heilskapleg vurdering i forhold til sitjande medlemmer.

Nominasjon av kandidatar som representant til Kyrkjemøtet

9. Valkomiteen ber UKM om å kome med forslag på kandidatar som representantar til Kyrkjemøtet innan 60 timar før valgjennomføring, og valkomiteen presenterer vallista si innan 48 timar før valgjennomføring.

10. Valkomiteen fremmer på grunnlag av innkomne innspel ei liste med kandidatar som representantar til Kyrkjemøtet. Lista skal vera i alfabetisk rekkefølge.

Nominasjon av kandidatar til valkomiteen.

11. Valkomiteen skal fremme forslag til to medlemmer til ny valkomité. Valkomiteen består av eitt medlem av Den norske kyrkja sitt ungdomsutval oppnemnt av dette utvalet, og to av UKM sine delegatar, valt av UKM. Kandidatane må vere delegatar på valtidspunktet.
12. Medlemmene i valkomiteen som ikkje er delegatar på det følgjande UKM møter i samsvar med reglar for ungdomsdemokrati på UKM, med tale- og forslagsrett jf. § 4.

Saksorientering

Bakgrunn

Ungdommens kyrkjemøte vedtek årleg mandat for valkomiteen som førebur val til Ungdommens kyrkjemøte. Mandat for valkomiteen blei vedteke under Ungdommens kyrkjemøte 2021.

Det er ikkje foreslått endringar i mandat for valkomité for Ungdommens kyrkjemøte 2023.

UKM 02/22 Orienteringar

Samandrag

Til Ungdommens kyrkjemøte presenterte alle organisasjonar og ungdomsråd kva dei har arbeidd med sidan Ungdommens kyrkjemøte 2021.

Ut over orienteringa om korleis sakane frå UKM 2021 har vore følgt opp, og korleis fokussaka er blitt følgt opp i ungdomsråd og på ungdomsting, informerte ungdomsråd og organisasjonar om arbeidet elles.

DnkU og SUNG orienterte om verksemda si.

Ungdommens kyrkjemøte vedtak

Ungdommens kyrkjemøte tek sakene som er lagt fram til orientering.

Saksorientering

Bakgrunn

Til Ungdommens kyrkjemøte presenterer alle organisasjonar og ungdomsråd kva dei har arbeidd med sidan Ungdommens kyrkjemøte 2021. Tidsramma for orienteringa er 2 minutt. Ut over orienteringa om korleis sakane frå UKM 2021 vore følgt opp, og korleis fokussaka er blitt følgt opp i ungdomsråd og på ungdomsting, kan ungdomsråd og organisasjonar informere om arbeidet elles, dersom det er tid. DnkU og SUNG orienterer om verksemda si.

Orientering frå Den norske kyrkja sitt ungdomsutval

DnkU orienterer om korleis sakene frå UKM 2021 har vore følgt opp og kva dei har arbeidd med det siste året.

Orientering frå Samisk ungdomsutval

SUNG orienterer om korleis sakane frå UKM 2021 har vore følgt opp og kva dei har arbeidd med det siste året.

Rapport frå arbeidet i ungdomsråda i bispedøma

Delegatane frå kvart bispedømme presenterer arbeidet i bispedømmet med fokus på: Korleis har sakene frå UKM 2021 vore følgt opp? Korleis har fokussaka blitt følgt opp i ungdomsråd og på ungdomsting?

Rapport frå Ungdomsorganisasjonane

Delegatane frå kvar organisasjon presenterer arbeidet i organisasjonen med fokus på: Korleis har sakene frå UKM 2021 vore følgt opp? Korleis har fokussaka blitt følgt opp i organisasjonen?

UKM 03/22 Val på Ungdommens kyrkjemøte 2022

Samandrag

Ungdommens kyrkjemøte gjennomførte fleire val. Valkomiteén som vart valt på UKM 2021 har vore:

Frida Pynten, leiar
Inga Dekko, medlem
Sondre Søndervik, DnkU-representant

Til Ungdommens kyrkjemøte er Nora Antonsen supplert inn som medlem på vegner av Den norske kyrkja sitt ungdomsutval.

Ungdommens kyrkjemøte vedtak

Leiar av Den norske kyrkja sitt ungdomsutval for to år:
Thomas Raadin Iversen, DnkU/Borg bispedøme

3 medlemmar av Den norske kyrkja sitt ungdomsutval for 2 år:

Amanda Anvar, DnkU/Oslo bispedøme
Elise Skjærven Aas, Bjørgvin bispedøme
Camilla Mariann Skjældal Cazon, Stavanger bispedøme

1 medlem av Den norske kyrkja sitt ungdomsutval for 1 år:

Dennis Lund, UKM på Kyrkjemøte 2022/ Borg bispedøme

3 representantar til Kyrkjemøtet 2023:

Malin Hegenscheidt, Agder og Telemark bispedøme
Ole Andreas Grøtte Børnes, Den norske kirkes Ungdomsutvalg
Sofie Marcelie Hopshaug Bakke, Nidaros bispedøme

2 medlemmar av valkomiteen for Ungdommens kyrkjemøte 2023

Jannike Johannessen, Bjørgvin bispedøme
Kristina Rimstad, Nord-Hålogaland bispedøme

Saksorientering

Bakgrunn

Ungdommens kyrkjemøte skal velje tre delegatar til å reise på Kyrkjemøtet 2023. Kyrkjemøtet blir arrangert 4. - 9. august 2023 i Trondheim, med formøte for delegatar som reiser på vegner av Ungdommens kyrkjemøte.

For dei tre representantane vel UKM 2022 også vararepresentantar i rekkefølge. Leiar av Den norske kyrkja sitt ungdomsutval reiser også til Kyrkjemøtet 2023.

Den norske kyrkja sitt ungdomsutval (DnkU) skal vere Den norske kyrkja sitt rådgivande organ i saker som gjeld unge sin situasjon i kyrkje og samfunn, både nasjonalt og internasjonalt, og skal hjelpe til ved førebuing og gjennomføring av Ungdommens kyrkjemøte. Utvalet kan også på eige initiativ ta opp aktuelle saker innan sitt område.

Ungdommens kyrkjemøte skal velje:

- 3 medlemmar av DnkU for to år

- 1 medlem av DnkU for eitt år.

Valkomiteen til Ungdommens Kyrkjemøte 2023 har ansvar for å skaffe kandidatar til vala under møtet.

Dei som skal sitje i valkomiteen kan ikkje stille til val på neste års Ungdommens kyrkjemøte, verken som medlem til DnkU eller som representant til Kyrkjemøtet 2024. Det er høve til å ta attval til valkomiteen om ein er delegat til møtet. DnkU nemner opp ein representant og Ungdommens kyrkjemøte vel ytterlegare to medlemmar til valkomiteen.

UKM 04/22 Trusopplæring for framtida

Samandrag

Med fokussaka på Ungdommens kyrkjemøte 2022 (UKM 2022) “Trusopplæring for framtida” blir ungdom invitert til å bidra med sine tankar og refleksjonar til korleis plan for undervisning og læring i Den norske kyrkja skal sjå ut i framtida.

Komite A merknader

Generelle merknader

Komiteen har gjort ei større omstrukturering av dei opphavlege vedtaks punkta som låg i forslaget frå Den norske kyrkja sitt ungdomsutval. Bakgrunnen for desse endringane er at vedtaks punkta var lange og bestod av argumenterande element. Argumentasjon og refleksjon er i innstillinga frå komiteen flytta opp i merknader som samsvarer med nummereringa til vedtaks punkta. Komiteen har òg lagt inn ein eigen del med generelle merknader som ikkje er direkte knytte til eit vedtaks punkt (pkt. 10-14).

Komiteen såg òg at to av vedtaks punkta delvis overlappar tematisk og har dermed valt å slå desse saman (opphavleg pkt. 5 og 6, kor pkt. 6 er flytta opp i merknad til pkt. 5).

Etter samtale om samarbeid med dei kristne barne- og ungdomsorganisasjonane blei det fremma forslag i komiteen om å legge inn eit eige vedtaks punkt om kontaktpunkt på bispedømmenivå mellom Den norske kyrkja og dei kristne barne- og ungdomsorganisasjonane. Det blei gjort for å ta vare på intensjonen i samhandlingsplattforma Kirkens unge¹. Momentet ligg inne som nytt vedtaks punkt 7.

Det kom òg fram forslag i komiteen om å legge inn ivaretaking av minoritetsperspektiv. Dette forslaget har blitt inkorporert i ein av merknadene (pkt. 2), og i to nye merknader (pkt. 8 og 9), og dessutan to nye vedtaks punkt (pkt. 8 og 9).

Komiteen vil framheve viktigheita av at trusopplæringa er tilrettelagt og universelt utforma, slik at menneske med ulik grad av funksjonsnedsetjing kan delta (jf. UKM 07/22).

Vi ønsker frivillig engasjement og medverknad, i til dømes arbeid med den lokale trusopplæringsplanen, men ein må hugse på at dette er dei same menneska som òg er engasjerte i anna arbeid i kyrkja. Dersom ein først vel å engasjera seg, opplever mange at dei blir pressa til å delta på forskjellige arenaer: til dømes å både vere konfirmantleiar og jobbe i kyrkja på søndagar. Det opplevast som rovdrift av dei unge frivillige (jf. UKM 06/20). Opplevinga blir at det blir forventet for mykje, og kyrkja blir ikkje ein fristad. Det er viktig at unge menneske kan vere med i kyrkja på eigne premissar utan å trenge prestere i alle situasjonar. Dette gjeld òg den samiske representasjonen.

---

¹ **Kirkens unge** er en strategisk plattform for forpliktende samhandling om Den norske kirkes barne- og ungdomsarbeid, mellom kirken og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner. Plattformen er utarbeidet av Samarbeidsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner (SBU), og elleve organisasjoner forpliktet seg i januar 2018.

Kyrkja skal legge til rette for at ungdom får moglegheit til samtalar om tru og liv med nokon som er kompetente lyttarar.

Formen på undervisninga er viktig å diskutere når rammeplanen for ungdom og unge vaksne skal utarbeidast. Undervisninga må ha varierte former som engasjerer unge menneske og ha ei meir interaktiv og samtalebasert undervisning.

Eksterne bidragsytarar, besøk, dialog framfor forelesning/monolog, bruk av spørsmål, drama, rap, dans, song, kunst og musikk, aktivitetar, konkurransar, leik og workshops kan styrkja undervisninga for unge. Det finst allereie mange gode opplegg som kan takast i bruk., laga både av kyrkjelydane og organisasjonane. Det må òg vere rom for stille refleksjon og sjølvrefleksjon. Ulike gudstenesteformer som gospelnights og ungdomsgudstenester kan leggje til rette for at fleire unge deltek i gudstenestepraksis. Unge kan og være med og skape noko ein kan syne fram for yngre barn.

Alder er viktig når forma og innhaldet til undervisninga blir diskutert. Nokre arbeidsmåtar passar både barn, ungdom og unge vaksne, medan andre passar best for eldre barn eller ungdom.

Kyrkjerådet oppfordrast til å undersøkje om det er formålstenleg å halde oppe eit timekrav på 315 timar for 0-18 pr. år, eller om dette skal justerast ut ifrå talet på døypte. Tildelinga av middel til kyrkjelyden følgjer talet på døypte under 18 år i soknet. Det betyr at mange små kyrkjelydar har avgrensa med ressursar og har utfordringar med å imøtekomme timekravet. Likevel vil komiteen løfte fram at dette ikkje skal brukast som argument for å nedprioritere trusopplæring.

Merknader til vedtakspunkt:

Merknad til vedtakspunkt 1: Komiteen ønskjer at ungdom kan få større tilgang og eigarskap til kyrkjeromma. Dette kan til dømes gjerast ved å leggje til rette for pop-up lesesal med gruppesamtalar og måltidsfellesskap i kyrkja. Kyrkjelydane som har ressursar til det blir oppmoda til å ha kontinuerlege tilbod.

Kyrkjerommet kan òg gjerast tilgjengeleg som øvingslokale for unge med interesse for kyrkjemusikk, med tanke på tilgang på instrument og akustikk (jf. UKM 08/20).

Merknad til vedtakspunkt 2: Myndigheitsfasen bør få ekstra fokus då myndigalderen fører med seg både uvisse og nye moglegheiter. Kyrkja lokalt kan invitera til «breiddetiltak» i samband med russetida, der fellesskap og spørsmål som er viktig for ungdom som er i ferd med å bli vaksne står i fokus. Her kan dei kristne barne- og ungdomsorganisasjonane bidra med allereie eksisterande opplegg og ressursar.

Kyrkja oppfordrast til å tilby unge menneske samtaleopplegg om viktige tema som bidrar til livsmeistring i lys av bibel og kristen tradisjon. Ofte kan det handla om både trusspørsmål og korleis vere trygg i trua si, men òg om kvardagsnære spørsmål, slik som økonomi, relasjonar, respekt, identitetsdanning, seksuell helse, rus og alkohol. Aktuelle tema kan vere korleis lese og tolke Bibelen, tru og vitskap, trur eg nok, tvil, trusforsvar, individuell versus kollektiv tru, tru som identitetsbyggjar, mangfaldet i

kyrkja, synd/tilgjeving/nåde, truspraksis og bøn, kyrkje som kultur- og historieberar².

Kyrkja må og opna meir opp for å invitere eksterne fagpersonar, slik som til dømes økonomar, psykologar, sexologar og andre, som kan belysa spørsmåla som kyrkja sjølv har avgrensa kompetanse om.

Merknad til vedtakspunkt 3. Jesus samla menneske for å fortelje om Guds rike og dette er framleis kyrkja si oppgåve. I den livsfasen unge menneske er i, er det vanleg å vere på flyttefot, samtidig som dei har behov for tilhøyrsløse, venskap og for å styrkje og utvikle den kristne identiteten sin og kvardagstrua si. Kyrkjelydane må samarbeide om å møte behov til ungdom som flyttar i forbindelse med studium, lærlingtid, jobb eller av andre årsaker. Det betyr mellom anna å styrkje samtaletilbod, basert på online bookingstjeneste for samtalar, men og invitere ungdom til kristne fellesskap der dei kan skape nye relasjonar og venskap. Kyrkjelydane må fortelje aktivt om tilbodet for unge i den lokale kyrkja. Kyrkjelydane lokalt må finne hensiktsmessige måtar å nå unge på for å fortelje om sitt tilbod, det kan til dømes vere velkomstveke for studentar. Ein må huske på at den første tida etter flytting blir prega av at ein må forhalda seg til mange nye ting og kan derfor gå glipp av informasjonen om tilbodet til kyrkja. Ein må derfor halda fram med å gjera tiltak kjent i lengre tid enn den første veka etter til dømes skolestart.

Merknad til vedtakspunkt 4: Ungdom kan lett oppleve seg oversett og ikkje høyrd i saker som gjeld dei. Det er viktig med ung representasjon i soknerådet, då det er det organet som vedtek dei lokale trusopplæringsplanane som dei tilsette jobbar etter.

Det må leggjast til rette for og jobbast aktivt med at stemma til ungdommen høyrest i sokneråda. Dette kan gjerast anten ved at ungdom blir vald inn i soknerådet, eller ved at det blir etablert ei «tillitsvaldsordning» for ungdom på sokne- eller fellelsrådsnivå. Ungdom som har delteke på ungdomsting skal alltid inviterast til soknerådsmøte for å dele erfaringane og tankane sine med soknerådet. Dette gjeld ikkje berre dei sokneråda som har delegatar, men alle sokneråd. Om kyrkja nasjonalt og lokalt vel å satsa endå meir på ung medverknad og ungdomsdemokrati, bør det følgja med ressursar til denne satsinga.

For å auka ungt engasjement og deltaking, må ein jobba meir med forma og rammene for soknerådsmøta. Ungdom kan involverast på andre måtar, ikkje berre som faste representantar. Ikkje minst er det viktig å ha eit reflektert forhold til rekruttering og involvering av minoritetsungdom, slik som representantar til SUNG.

Merknad til vedtakspunkt 5: Å ta inn kyrkjelivet og sedvanane til unge minoritetar i trusopplæringa styrkjer identiteten deira. Særleg gjeld dette for samiske kristne. Som urfolk har dei ein rett til å utvikle egne kulturuttrykk og dermed eit eige kyrkjeliv. Likevel er det viktig å hugse at samisk kyrkjeliv og er ein del av Den norske kyrkja, og dermed ikkje bør handsamast som noko særskild, men som ein del av noko som alle tek del i.

Komitéen vil framheve at det er viktig å fylgje med på korleis tradisjonane til unge minoritetar endrar seg, og gje rom for nye uttrykk i kyrkjelivet deira. Trusopplæringa

---

² UKM 08/17, UKM 05/20, UKM 07/20, UKM 04/21, UKM 05/21, UKM 07/21

bør ikkje berre undervise om tradisjonane, men óg gje ungdom høve til å endre og utvikle desse (jf. UKM 05/20).

Merknad til vedtakspunkt 6: Kyrkja har vore ein pådrivar for å skilje minoritetar frå trua si. Dimed lyt forsoning bli ein viktig del av trusopplæringa framover, slik at minoritetsungdom kjenner seg som ein likeverdig del av kyrkja. Forsoning i kyrkja har og ringverknader i samfunnet, når det blir arbeidd med haldningane til menneske.

Ein bør jobba med informasjon om tilbod til minoritetar, kjennskap om minoritetar, bygge ned «vi-dykk»-tankegang og trekke liner til forteljingar frå Bibelen.

Merknad til vedtakspunkt 7: Komiteen meiner at det er viktig å skape møteplassar for unge, der dei kan møtast og samtale på tvers av sokne- og fellesrådsgrensar, men og på tvers av trus- og livssynssamfunn. Menneske som trur har mykje til felles. Gjennom samtalar og dialog kan truande menneske styrkje trusfridommen og jobbe saman for å knuse fordommar om kva det vil seie å vere religiøs. Gjennom religionsdialog kan unge menneske bli kjende med og utvikle toleranse for trua til andre menneske, men og styrkje sin eigen religiøse og kulturelle identitet og få inspirasjon til å utvikle eigen truspraksis.

Kyrkja skal òg vere arena for internasjonal dialog og jobbe aktivt for å inkludere truspraksisane til minoritetane og truserfaringar på tvers av landegrensene, men og på tvers av områda i Noreg. Det må prioriterast ressursar for å trykkje opp bøker som er tilgjengelege for alle kyrkjelydane, på minoritetsspråk.

Mange menneske med samisk ætt bor i Oslo og på Austlandet, men og elles i landet. Derfor bør alle barn og unge i heile landet, ikkje berre i tradisjonelt samiske områda, lære om samisk kyrkjeliv og kyrkehistorie.

Merknad til vedtakspunkt 8: Kyrkjelydane har ofte eit ungdomsarbeid som dei har eigarskap til og som er forankra lokalt. Dei kristne barne- og ungdomsorganisasjonane, både store og små, er viktige samarbeidspartnarar for kyrkja i arbeidet for og med unge menneske. Festivalar og leir i skuleferiane kan vere døme på aktivitetar der organisasjonane og kyrkjelydane kan spele på lag for å skape møteplassar for både heimebuande og bortebuande ungdom. Men det er òg viktig å invitere til ulike opne punkttiltak på dei kontinuerlege aktivitetane lokalt. Døme på ein slik aktivitet kan vera salmekveld for barn som blir knytt til ei vanleg korøving. Dette opnar for at barn og unge kan bli kjende med kyrkja og organisasjonane sine tilbod og få moglegheit til å bli med i etterkant. Kyrkjelydane, men og organisasjonane, er ulike. Lokal fridom og dialog er derfor viktig.

Merknad til vedtakspunkt 9: Biskopen i kvart bispedømme kan invitere til samarbeidsmøte mellom dei kristne barne- og ungdomsorganisasjonane og kyrkjelydane i Den norske kyrkja. Der kan ein diskutere korleis organisasjonane kan bidra ut frå trusopplæringsplanen til kyrkjelyden. Ein kan t.d. laga felleskalender eller bli samd om ein aktivitet som organisasjonane kan lage eller bidra til ut frå kompetansen sin.

Ungdommens kyrkjemøte vedtak

UKM ber om at:

1. Kyrkjerommet blir gjort meir ope for ungdom.
2. Kyrkjelydane skal leggje til rette for eit inkluderande fellesskap som inviterer til refleksjon om tru og livsrelevante spørsmål.
3. Når ungdom flyttar bør ein samarbeide på tvers av kyrkjelydar og prosti for å møte ungdom der de er.
4. Ung medverknad og ungdomsdemokrati lokalt skal styrkjast.
5. Kyrkjelydane skal inkludere kyrkjelivet til unge minoritetar i trusopplæringa si, særskild til minoritetar som har ein tradisjon innafor soknet.
6. Kyrkja skal trekkje inn forsoning i trusopplæringa. Forsoninga skal vere framtidsretta og gå ut frå eit livskraftig og utviklande kyrkjeliv og styrkje det internasjonale forsoningsarbeidet.
7. Kyrkja nasjonalt og lokalt må jobbe for å leggje til rette for tverreligiøse, økumeniske og interkulturelle møtepunkt for unge menneske.
8. Kyrkjelydane bør samarbeide med dei kristne barne- og ungdomsorganisasjonane og dei kristne studentorganisasjonane for å skape breiare og meir varierte tilbod til barn, ungdom og unge vaksne.
9. Bispedømmeråda må legge til rette for kontaktpunkt mellom bispedømme/kyrkjelydane og dei kristne barne- og ungdomsorganisasjonane med tilknytning til Den norske kyrkja.

Saksorientering

Bakgrunn

Den norske kyrkja sin plan for trosopplæring³ "[Gud gir – vi deler](#)" vart vedteken på Kyrkjemøtet i 2009. Før planen vart utarbeidd, undersøkte ein korleis dåpsopplæring såg ut i kyrkja og det vart laga eigen utgreiingsrapport om dette, [NOU 2000:26 "...til et åpent liv i tro og tillit" - Dåpsopplæring i Den norske kirke](#)". Utgreiinga vart følgd opp med ei Stortingsmelding "[Trosopplæring i en ny tid](#)" (7/2002-2003) og 23. mai 2003 vedtok Stortinget rammene for satsinga.

Frå 2004 til 2008 deltok mange kyrkjelydar i eit forsøks- og utviklingsarbeid som bidrog til ny kunnskap om korleis ein kan drive trusopplæring i kyrkja. Frå og med 2017 hadde alle kyrkjelydar i Den norske kyrkja ein eigen plan for trusopplæring, godkjend av biskopen.

No ynskjer Kyrkjerådet at planen skal gjennomgåast og endrast mellom anna fordi samfunnet har endra seg på desse åra, og då er det viktig å sjå på korleis trusopplæringa til kyrkja bør sjå ut framover. I 2020 sette difor Kyrkjerådet ned eit utval som fekk i oppdrag å greie ut både innhaldet i og organiseringa av trusopplæringa i dag, samt å kome med tilrådingar om vegen vidare. Utvalet leverte sin [rapport](#) 31. desember 2021. Rapporten vart behandla på Kyrkjerådsmøtet i februar 2022, og tilrådingane vart sende på høyring. Ein revidert plan skal sendast på høyring og saka skal etter kvart opp på Kyrkjemøtet.

Ei av tilrådingane frå utvalet er å laga eit heilskapleg, overordna planverk for kyrkjeleg undervisning og læring, og dessutan eigne rammeplanar for ulike aldersgrupper, mellom anna ein eigen rammeplan for ungdomsfasen 15-19 år. Ein rammeplan er ikkje ein detaljert plan, men gjev oversikt over kva kvar aldersgruppe skal lære i hovudtrekk. Ein rammeplan inneheld gjerne nokre felles verdiar og tema, men ein får stor fridom lokalt til å utarbeida tiltak og læringsaktivitetar.

Fokus på ungdomsfasen

Fordi utvalet tilrår ei rammeplan for ungdomsfasen 15-19 år er det difor naturleg at UKM set denne fasen på dagsorden. Det er viktig å tenkje nytt om korleis ein kan skape relevante tilbod for denne fasen og utforme ein rammeplan som rommar både læring og fellesskap. Læring handlar om meir enn berre undervisning. Læring skjer mellom anna når menneske gjer noko saman, diskuterer eller løyser oppgåver og utfordringar saman.

UKM har tidlegare uttala seg om ulike aspekt i trusopplæringa, og har mellom anna lagt vekt på samarbeid med dei kristne barne- og ungdomsorganisasjonane, barn og unge si medverking og tverrfaglegheit. Sist i saka [«UKM 07/21 Vevd tro – ungdom trygg på sin kristne identitet»](#) der kyrkjelydane utfordra til å møte ungdommane med substans, og i saka [«UKM 06/18 Konfirmert, hva nå? Ung i kirken 15-30 år»](#) der UKM framhevar mellom anna at tilbodet til unge menneske må opplevast relevant og hjelpe til å «trekke tråder mellom [si] eiga tru og det ein held på med i kvardagen».

---

³ **Kva er trusopplæring?** Kyrkja sitt opplæringstilbod for barn- og unge 0-18 år blir kalla trusopplæring. Tidligare (før 2004) brukte ein ordet dåpsopplæring.

Vidare blir det sagt at kyrkja må snakke eit språk som unge menneske forstår, men også lære unge menneske om dei grunnleggande omgrepa til trua på ein relevant måte, og byggje ned barrierar (inkludert dei økonomiske barrierane) for deltaking.

Den norske kyrkjjas ungdomsutval (DnkU) ba ungdomsråd, ungdomsting og organisasjonar å komma med innspel til vidare arbeid med denne saka før handsaming på UKM 2022. Det kom inn fem innspel – fire frå bispedømme og eitt frå barne- og ungdomsorganisasjonane⁴. Med utgangspunkt i desse innspela er følgande tema viktige for korleis ein rammeplan for ungdomsfasen kan bidra til at det blir gjeve relevante og gode tilbod for aldersgruppa 16-19 år både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

Trygge og inkluderande lågterskelfelleskap

Trygge og inkluderande fellesskap med rom for ulikskap blir framheva som ein viktig føresetnad for at ungdom vil sjå på tilbodet til kyrkjelyden som relevant.

Ungdomsrådet i Agder og Telemark bispedømme poengterer at *«godt fellesskap og trygghet kan være viktigere enn for mye kristent innhold. Det kan være vanskelig å få med seg venner når det er for mye kristent, ikke alle har samme tro.»*

Ungdomsrådet i Nidaros bispedømme ynskjer eit tilbod prega av fellesskap, aktivitetar, meistring, nye impulsar og møter med nye menneske.

Ungdommane er opptekne av lågterskeltilbod som er varierte i form og innhald og som legg til rette for relasjonsbyggjing. Det kan til dømes vere samtalar ved bålet eller over eit måltid, vandringer, refleksjonsøker, open kyrkje, utflukter i naturen etc. Det kan gjerne vere enkelt, men hyppigare møtepunkt blir etterlyste. Ungdomsrådet i Bjørgvin bispedømme nemner musikk som verkemiddel i relasjonsbygging, sidan alle har forhold til musikk. Det er eit stort potensiale i å opne kyrkjerommet meir for ungdom og unge vaksne. Korleis kan variere ut i frå kva slags lokale som finst, men ein kan til dømes leggje til rette for pop-up lesesal og måltidsfellesskap. I kyrkjerommet er det og ei unik moglegheit til å leggje til rette for stille, refleksjon og musikalske tilbod.

Ungdommane rådar å leggja til rette for større fellesskap. Dette kan mellom anna gjerast gjennom å styrkje leirarbeidet. Ein kan til dømes, lage tilbod om leir/samlingar for unge leirleiarar mellom konfirmantleirene, der ein kan jobbe med rollemedvit som leiar. Samtidig bør det tilbydast leir for fleire, ikkje berre for dei som ønsker leiaransvar. Det er viktig å byggje på engasjementet til ungdommane i utforming av leirtilbodet.

Samarbeid på tvers av kyrkjelydane og med organisasjonane kan bidra til at ein lykkast med å lage større leirar og arrangement. *«Ungdom trenger store fellesskap og opplevelser, og menigheter og organisasjoner bør samarbeid om dette og ikke bare prøve å få det til lokalt selv.»* (Skjærgårds LIVE).

Dagens barn og unge veks opp i eit mangfaldig samfunn og skal leve saman med menneske med ulik tru og livssyn. Dette bør og kyrkja vere oppteken av, og det bør difor i større grad opnast opp for samtalar som handlar om tverreligiøsitet, økumenisk arbeid og interkulturell forståing, særleg i ungdomsfasen.

---

⁴ Ungdomsrådet i Bjørgvin bispedømme, Ungdomsrådet i Agder og Telemark bispedømme, Ungdomstinget i Nidaros bispedømme og Ungdomsrådet i Tunsberg bispedømme og Landsstyret i Skjærgårds LIVE.

Det er òg viktig å ta omsyn til at ungdom er ulike og kan ha ulike behov for aktivitetar, kunnskap og rom for refleksjon. Nokon har vore med i kyrkjelyden heile livet og har fått mykje kunnskap både der og i familien, mens nokon har heilt andre erfaringar og bakgrunn. Difor kan eit for sterkt fokus på alder vere begrensande og ikkje alltid gje meining. Ein bør framover leggje meir til rette for aldersopne fellesskap, der ein ikkje deler inn så strikt i tweens, teens, ungdom og unge vaksne. Og det er viktig at ansatte og frivillige er opptekne av kven ungdommane dei møter er, og kva dei treng nett no.

Eit tema ein bør jobbe meir med er ungdom som flyttar frå på grunn av skulegang og studiar, og som mister nettverket sitt i den lokale kyrkjelyden. Ungdomsrådet i Agder og Telemark og ungdomstinget Nidaros bispedømme understreker tydinga av personleg invitasjon og god informasjon om kyrkjelyden sitt tilbod for ungdom på utdanningsinstitusjonar. Dette kan bidra til å nå unge menneske som har flytta frå kyrkjelyden heime for å ta utdanning og manglar nettverk. Dersom kyrkja skal gje desse ungdommane eit godt tilbod, er det viktig at ungdom både blir teke vare på dei der oppheld seg i vekedagane, samtidig som dei må òg takast vare på heime der dei er i helgane/ feriane. Her må kyrkjelydane og prostia samarbeida for å leggja til rette for inkluderande fellesskap som inviterer til refleksjon om tru og livsrelevante spørsmål.

Relevant og livsnært innhald i formidlinga og undervisninga

Formidlinga og undervisninga må vere forståeleg og opplevast relevant for ungdommane. Bodskapen bør formidlast meir interaktivt og innhaldet må utformast i samarbeid med ungdommane sjølv. Innspela uttrykte eit ønske om fokus på kvardagstru og tema som opptek ungdom; ein stad for å snakke om tvil og store spørsmål, korleis Bibel og vår tid kan koplast saman, og det må vere rom for å utvikle og styrkje eiga tru. «*Vi er opptatt av de store og vanskelige spørsmålene, og trenger noe som er relevant for troen vår,*» understreker ungdomsråd i Agder og Telemark bispedømme og kjem med eit innspel om å erstatte omgrepet «trosopplæring» med t.d. «trus-utforsking», ettersom trosopplæring blir forbunde med trosopplæringstiltak for mindre born. I sitt høyringssvar på Trosoplæringsutvalets rapport, svara DnkU at nemninga «kyrkjeleg undervisning og læring» er for langt og tungt, og foreslår nemninga «truslæring».

For å skapa heilskap, bør tilbod for aldersgruppene både før og etter 15–19års fasen bli styrkt. Ungdomsrådet i Tunsberg bispedømme understrekar at «*faren for å falle av mellom barn og ungdom er stor*», medan ungdomsrådet i Agder og Telemark peiker på at vala ein tek mellom 18–30 år er viktige for utforming av truslivet. Ungdomsrådet i Nidaros bispedømme uttrykte eit ynskje om at rammeplanar (særleg rammeplan for konfirmasjonstida) inneheld tydelege undervisningsmål og konkrete tema som seksualitet, identitet, rettar og menneskeverd, men at fokuset blir først og fremst på å skapa engasjement, framfor å oppnå læringsmål.

I juni 2022, gjekk det ein diskusjon i media om konfirmasjonen bør flyttast til 18 årsalderen. Samtalen er ein god moglegheit til at kyrkja kan tenkja nytt om 18-årsfasen. Her kan fokuset liggje på livsmeistring og refleksjonar som styrkjer identiteten til den enkelte, og bidreg til at ein blir trygg på eigne verdiar og grenser i møte med stadig skiftande trendar som blir presenterte i sosiale media. Dette kan gjelde verdiar knytt til seksualitet, etiske val, miljøspørsmål, tru og truspraksis. Mange unge menneske leiter etter tips til sjølvutvikling på sosiale medium.

Sjølvtutvikling er i kristen tru ikkje eit mål i seg sjølve, men heng saman med at vi er skapte i Guds bilete, med nådegåver som vi skal bruke til det beste for Gud og vår neste. Det finst mange kjelder i den kristne trua slik som bønn, takksemnd og Jesus som førebilde, som unge menneske kan nytte seg av.

Involvering og medverknad lokalt

Innspela understrekar at ungdommane ynskjer å bli høyrte, inkludert og involvert. Det kan leggjast til rette for medverknad frå ungdom på forskjellige måtar. Til dømes kan anonyme undersøkingar gi ungdommane moglegheit til å komme med forslag og innspel. Tettare samarbeid og dialog mellom ungdommane og dei tilsette i kyrkjelyden er vesentleg for å leggje til rette for ung medverknad. Ein føresetnad for brei inkludering er god og tydeleg informasjon frå kyrkjelydane mellom anna i sosiale medium.

Ungdommane er opptekne av at det blir lagt til rette for ungdomsrepresentasjon i sokneråda, lokale styre og planleggingsgrupper, og dessutan at det blir danna egne ungdomsutval på soknenivå i tillegg til ungdomsting/ungdomsråd på bispedømmenivå. Der det ikkje er mogleg å danna egne ungdomsutval i sokna, kan ei ordning med tillitsvalt for ungdommane vera eit alternativ, slik ungdomstinget i Nidaros foreslår. Både Skjærgårds LIVE og ungdomsrådet i Agder og Telemark nemner òg behovet for gode økonomiske rammar/tilskotsordningar for ungdomsarbeidet.

Ungdomsrepresentasjon i soknerådet har vore ei gjentakande sak på UKM dei siste 20 åra og bør igjen setjast i fokus. Der det er små sokn, kan ein ønskje ungdomsrepresentasjon på fellesrådsnivå for alle sokna i fellesrådet. Sokneråda bør bidra aktivt til at stemma til ungdommen blir lytta til. Dei ungdommane som har delteke på ungdomsting bør alltid inviterast til soknerådsmøte for å dela erfaringane og tankane sine med soknerådet.

UKM 05/22 Forandringsagenter

Sammendrag

Denne saken er en oppfølgings sak etter fjorårets behandling av UKM 5/21 “Sorg, sinne, handling og håp”, og kirkemøtesaken «Mer himmel på en såret jord» (sak KM 15/21). Fokus i saken er hvordan kirkens mål for klima, miljø og rettferd kan bli til konkret handling, særlig i enkeltmenneskers liv. Gjennom utprøving av konkrete verktøy som “Jesus-dojø”, digitale verktøy som Klimakonkurransen arrangert av firmaet Ducky, og samarbeid med relevante organisasjoner som Korsveibevegelsen, Etter Kristus og Framtiden i våre hender i forkant av UKM ,skulle UKM drøfte erfaringene fra slike småfelleskap: Kan de hjelpe (unge) mennesker å møte utfordringene fra klima, miljø og bærekraft? Kan de bidra til å skape oppbrudd, handling og håp i kirke og samfunn og omsette klimamål i praksis? Hva betyr kristent fellesskap og trospraksis i denne sammenhengen?

Komite B merknader

Komiteen legger sakspapiret til “Forandringsagenter” til grunn. Saken ønsket å evaluere utprøvingen av metoder for å omsette kirkens mål for klima, miljø og bærekraft til konkret handling.

Komiteen er enig i at dette er et veldig viktig anliggende som må være høyt på kirkens dagsorden. Det hersker ikke lenger tvil om at et kristent engasjement i disse spørsmål er solid teologisk og bibelsk begrunnet. Stikkordene forvalteransvar og nestekjærlighet er to begreper som beskriver dette godt.

I forkant av UKM hadde Kirkerådet i samarbeid med DnkU utviklet nettsider med tittel “Forandringsagenter” som presenterer et opplegg for tidsavgrensede smågrupper, såkalte *Jesusdojoer*. I slike småfelleskap skulle deltakerne i 6 påfølgende ukentlige møter, fysisk eller digitalt, snakke om hvordan vi påvirker klima og miljø med våre handlinger og vår livsstil. Ikke minst skulle dette diskuteres i sammenheng med det å være kristen og etterfølger av Jesus i vår tid. Behandlingen på Ungdommens kirkemøte skulle evaluere disse erfaringene.

Mange av UKMs delegater var invitert til å delta i utprøvingen før UKM, men dessverre kunne bare fem av UKMs deltakere delta, deriblant bare én fra vår komité. Derfor innhentet komiteen erfaringer fra de fem delegatene som hadde vært med på utprøvingen i tre forskjellige dojogrupper:

Samlingene i alle tre grupper ble opplevd som positive. Gruppene ble fine møteplasser, ikke bare for gode samtaler, men også for å kjenne på fellesskapet i samling om et felles tema. Ressursmateriellet på nettsidene ga frihet til å velge egne vinklinger hvis man ønsket det. For eksempel opplevde noen de temabaserte videoene som litt for faktabasert, og valgte istedenfor å knytte et tema til en bibeltekst eller låter fra populærkulturen.

Å bruke en liturgisk ramme til samlingene ble opplevd som fint. Det samme gjaldt fellesskapsopplevelsen. Mye man gjorde og snakket om var bevisstgjørende, og deltakerne tror at de vil ta erfaringene fra gruppene med seg videre.

Når det gjelder praksis-eksperimentene så er det lett å gå i den fellen å sette seg høye mål for endring av vaner, og man kan bli skuffet over egen utilstrekkelighet. Da hjalp samtalene i gruppen med å gi støtte og å sette mer realistiske mål. Å sette seg mål som blir vurdert av andre på en hyggelig måte var bra og ufarlig. Å delta i gruppene ble opplevd som positivt og gøy, men erfaringene viser også at nye og gode vaner er vanskelige å bygge.

Noe som kunne være vanskelig for travle mennesker var å finne tidspunkt for møtene. For folk som er i arbeid og for eksempel jobber i skift, kan det være vanskelig å delta på faste tidspunkter. Å forplikte seg til deltakelse var utfordrende, men ble samtidig også opplevd som godt og riktig.

Det kan være høye prestasjonskrav. Kan dojos fokus på endring av vaner bli et nytt krav, eller er det en konkret hjelp for den enkelte?

I komiteens drøftinger kom det også frem følgende momenter:

- Begrepet *Jesusdojo* ble opplevd som fremmed og heller avskrekkende enn inviterende. Navnet gjenspeiler ikke godt hva samlingene inneholder. Det kan stå i veien for innholdet og anliggendet. Komiteen er klar over navnets opphav, men mener at det bør være mulig å finne et mer passende og inviterende navn, gjerne knyttet til kristen historie eller kultur.⁵
- Det er en tendens i kristne miljøer at man lager seg sjekklister for hvordan man kan leve som en «god» kristen. Komiteen er redd for at Jesusdojoer kan bidra til et økt press rundt dette, og ønsker en presisering om at dette er en øvelse for ens egen tro og liv.
- Komiteen ønsker, etter å ha undersøkt nettsiden “Forandringsagenter” at det brukes mer plass til teologisk og bibelsk begrunnelse for klimaengasjement.
- Komiteen mener at man ved planlegging og sammensetning av nye dojoer er tydelig på at man ønsker å ha med alle deltakere på alle samlingene og at det derfor bør være en gruppe som har mulighet til et fast møtepunkt hver uke, enten det tas utgangspunkt i arranger på dagtid, kveld eller i helgene.
- Komiteen mener at konseptet med Jesusdojo virker som et bra utgangspunkt, som kontinuerlig bør være fleksibelt og utvikles videre. Det virker som et godt verktøy, særlig for aldersgruppen 16 til 30 år.
- Unge ønsker flere verktøy til å leve mer grønt i ulike livssituasjoner. Derfor ønsker komiteen at det utvikles en verktøykasse for menigheter og grupper til å jobbe med klima- og miljøspørsmål.

---

⁵ Følgende navneforslag er kommet opp: Prosjekt grønt liv, prosjekt grønn verden, prosjekt grønn vei, prosjekt skaperverk, prosjekt Klima Forandring, prosjekt Nytt Håp, Håpet- Klima og jeg, Jeg redder verden- litt, Trosplattformen, Plattformen, Ecclesia.

- Materiellet til “Forandringsagenter” kan ytterligere utvikles, for eksempel med input til temaene meditasjon og stillhet. Det kan også med fordel lages ressursider for mulige handlingsvalg, forslag til grønne ofringer, grønne reisealternativer til kirken m.m.
- Ved den kontinuerlige utviklingen av Jesusdojo bør Duckys klimakonkurransse og andre ressurser som i dag brukes, evalueres for å se om det finnes bedre alternativer.
- Komiteen ønsker at det skal være enkelt å delta på en «dojo» flere ganger, og at det særlig første gangen skal være en konkret og enkel oppskrift å følge for å starte opp en gruppe.
- Komiteen mener også at miljø, klima, rettferd og bærekraft må få mer plass i menighetens forkynnelse og undervisning, og at økoteologi må komme høyere på dagsorden i kirkelige utdanningsinstitusjoner.
- Flere personer med teologisk kompetanse bør styrke og tilgjengeliggjøre den bibelske argumentasjonen for arbeid med klimakrisen. Dette bør inkluderes i grønne Jesusdojoer.

Ungdommens kirkemøte vedtak

1. UKM mener at konseptet “Forandringsagenter” er et godt verktøy, spesielt for unge, som kan hjelpe oss til å utforske hva det betyr å være Jesu etterfølger i vår tid som er preget av klimakrisen.
2. UKM vil utfordre alle menigheter og de kristne organisasjonene som jobber med unge (15-30 år) til å legge til rette for utprøving av Jesusdojo.
3. UKM utfordrer enkeltmennesker, menigheter og organisasjoner til å la seg inspirere i dette arbeidet av Korsveibevegelsens fire veivisere (søke Jesus Kristus, bygge fellesskap, leve enklere og fremme rettferdighet) for å bidra til handling og forandring.
4. UKM ber Kirkerådet om å bearbeide det forliggende grunnlagsmaterialet, ikke minst på bakgrunn av komiteens merknader, og gjøre det tilgjengelig på www.ressursbanken.no. Dette bør bli et viktig redskap i en verktøykasse som må inneholde forskjellige tiltak for ulike målgrupper. Å legge til rette for evaluering og erfaringsdeling bør bli en viktig del av dette.
5. UKM ber Samisk kirkeråd om å utarbeide elementer til Jesusdojo som bygger på samers nære forhold til naturen, både for unge samer og for resten av kirken. Deres nære relasjon til naturen skal tas hensyn til når kirken jobber med økoteologisk praksis. Kirken må ha et nyansert syn på utfordringer rundt utbygging av fornybare energikilder og gruvedrift som påvirker samisk bruk av naturområder.
6. UKM ber om at økoteologi og Jesus-etterfølgelse i klimakrisens tid, får større plass i kirkelig utdanning, samt forkynnelse og trosopplæring.

Saksorientering

Bakgrunn

«Som kristne tror vi på Gud som skaper, frelser og livgiver. Derfor angår klima- og miljøkrisen kirken. Vårt oppdrag er klart: Gud er gartner og vi er skapt i hans bilde. Vi skal passe Guds hage, velge livet, elske Gud og vår neste» (UKM 2021)

Både UKM 2021 og Kirkemøtet 2021 hadde omfattende saker knyttet til temaet miljø, klima og bærekraft.⁶ Allerede sakstitlene «Sorg, sinne, handling og håp» (sak UKM 5/21) og «Mer himmel på en truet jord» (sak KM 15/21) understreker omfang og alvor i disse to sakene, som begge hadde fokus på hvordan enkeltmennesker og kirke kan bidra til den nødvendige reorienteringen og snuoperasjonen innen 2030 som verden har satt seg som mål, gjennom FNs klimaavtale fra Paris 2015 og FNs bærekraftsmål fra samme år. Det er ingen tvil om at det haster å komme fra ord til handling og omsette fromme ønsker og gode mål til konkret praksis.

UKM 2021 formulerte i denne sammenheng en drøm for kirken: «Kirken utarbeider en felles forståelse og fortelling om hva som står på spill, og hvilket ansvar vi, som kristne, har til å engasjere oss, samt vår forpliktelse for de fattige som rammes i særlig grad av klimaendringer. Kirken tror på, lever og forkynner i ord og handling et godt budskap om frelse og forsoning for alle mennesker og hele skaperverket! I 2030 skal folk vite at vern om skaperverket, klima og rettferdighet er viktige områder for kirkens tale og handlinger. Barn, ungdom, unge voksne og eldre samarbeider tett om dette. Ildsjeler finner fellesskap, inspirasjon og handlingsrom både i sine lokale menigheter og i samarbeid med kristne organisasjoner i sentrale kampanjer etter et nytt tiår for endring i kirke og samfunn. Menigheter og fellestråd deltar og samarbeider i sine lokalsamfunn og i nettverk i sine prostier og bispedømmer. Sammen skal vi stole på Guds løfter og bruke våre ressurser...»

Da blir spørsmålene: Hvordan kommer man dit? Hvordan praktiseres oppbrudd, handling og håp, både av enkeltmennesker og i fellesskap? Søken etter mulige svar på disse spørsmålene var motivasjonen for DnkU til å sette en sak om miljø, rettferd og bærekraft på nytt på agendaen til Ungdommens kirkemøte i 2022.

Veivisere, ressurser og verktøy

Man kan lett føle seg overveldet og maktesløs overfor de store utfordringene på feltet. Samtidig finnes en del veivisere, ressurser og verktøy, både når det gjelder den klima- og miljøfaglige og den teologiske siden av dette engasjementet. Utfordringen er å sette disse sammen til et helhetlig konsept. DnkU vil i denne saken peke på fire miljøer: *Korsvei-bevegelsen*⁷, nettverket *Etter Kristus*⁸, organisasjonen *Framtiden i våre hender* (FIVH)⁹, og det unge og innovative selskapet *Ducky*¹⁰. Sistnevnte har spesialisert seg på å utvikle praktiske verktøy som hjelper enkeltpersoner til å registrere klima- og miljøfotavtrykk i sine liv. På samme tid skal bruk av deres verktøy være både lærerikt, effektivt og gøy.

⁶ UKM 05/21 Sorg, sinne, handling og håp, og KM 15/21 Mer himmel på en såret jord

⁷ <http://www.korsvei.no/>

⁸ <https://www.etterkristus.no/>

⁹ <https://www.framtiden.no/>

¹⁰ <https://www.ducky.eco/>

Forandringsagenter - utprøving av fire Jesus-dojoer i forkant av høstens UKM (uke 34-39)

I utprøvingen og kombinasjonen av ulike elementer fra disse miljøene har DnkU valgt til å gjennomføre fire Jesus-dojoer (tidsavgrensede, handlingsorienterte småfelleskap) i forkant av UKM i tiden fra midten av august (uke 34) til utgangen av september (uke 39).

Kirkerådet har i løpet av våren 2022 kontaktet alle de nevnte miljøene ovenfor og drøftet utformingen. På bakgrunn av dette er det utviklet nettressurser¹¹ for i alt 6 samlinger. På samlingene snakker man om ulike tema, men i hele perioden skal deltakerne ikke minst prøve ut konkrete tiltak i eget liv, i en slags treningsleir¹², bl.a. ved å teste ut to av Duckys verktøy for å registrere egen klimapåvirkning. Innholdet er strukturert med utgangspunkt i Korsveis fire veivisere: Søke Jesus Kristus, bygge fellesskap, leve enklere og fremme rettferdighet, og hovedfokus er miljø, rettferd og bærekraft.

Nettsidene til Forandringsagenter skal presentere nødvendig info for innhold og struktur i samlingene, samt tilhørende faktaark og lenker til mer informasjon til de enkelte temaene. Dessuten skal både Korsvei, Etter Kristus og Framtiden i våre hender produsere video-innledninger til enkelte temaer. Nettsidene ligger i første omgang på www.grønnkirke.no. De kan underveis og i etterkant videreutvikles, og kan, hvis erfaringene er gode, bli til en egen ressurs på Ressursbanken for bruk i menigheten og i ungdomsarbeidet.

Helt sentralt i Jesus-dojoene er kombinasjonen av ukentlige samlinger og utprøving av nye praksiser mellom samlingene, både individuelt og som gruppe. På samlingene skal deltakerne drøfte sine praktiske erfaringer. Sammen skal man forsøke å lære nye vaner, samt endrede tenke- og handlemønstre - et eksperiment om gangen.

Ungdomsperspektiver

Mer enn i andre faser av livet er ungdom på leting etter sin egen identitet. Hvem er jeg? Hvilke verdier ønsker jeg å stå for? Hva bekymrer meg? Hvilke valg har jeg egentlig? Hvilken rolle spiller troen på Gud og erfaringer med kirken i mitt liv? Unge lever i spenningen mellom muligheter og fremtidsdrømmer for jobb, karriere, kjæreste og familie på den ene siden, og mørke skyer på framtidshorisonen på den andre siden. Krigstrusler, hatretorikk, migrantkrisen, og ikke minst utfordringene fra klima, miljø og bærekraft, skremmer. Noen trekker på skuldrene og ser en annen vei, andre er redde og resignerer. Noen kjenner klimaangst og økologisk sorg på kroppen, noe som også ble tydelig under behandlingen av denne tematikken på UKM og KM i fjor. Derfor er det spesielt viktig å utforske hvordan handling, engasjement og fellesskap kan gi mot og håp.

Teologiske og kirkehistoriske perspektiver

Kirkens historie begynner med hendelsene i påsken og pinsen. Den oppstandne Jesus møter livredde og vettskremte disipler som akkurat da opplever en livskrise av dimensjoner. Dette møtet forandret deres liv radikalt. Siden har kristne søkt fellesskap med Jesus og med hverandre. De har delt, levd enkelt og fremmet rettferdighet.

¹¹ <https://kirken.no/nb-NO/gronnkirke/forandringsagenter/>

¹² Mer om Jesus-dojo: <https://www.etterkristus.no/ekr/2020/8/24/stian-kilde-aarebrot-snakker-om-jesusdojo>

De første kristne tiltrakk seg flere og flere, og forandret mennesker og samfunn over hele verden. Det samme har gjentatt seg mange ganger i kirkens historie: Historiene om og eksemplene til Frans av Assisi i Italia på 1200-tallet, Hans Nielsen Hauge i Norge på 1800-tallet, samt utallige andre kvinner og menn, kan inspirere oss til å være forandringsagenter i dag. De ble radikale etterfølgere av Jesus i sin tid.

I fellesskap

Etterfølgelse av Jesus Kristus skjer sammen med andre mennesker. Ensomme ildsjeler vil lett brenne ut. Mennesker generelt, og kristne spesielt, trenger hverandre, og må bygge fellesskap og nettverk.

Gjerne med venner og likesinnede, men like gjerne på tvers av alle skillelinjer som alder, troserfaringer og overbevisninger. Bibelen gir mange bilder for dette fellesskapet: Vi er en kropp, grener på et vintre, søsken. Vi kan bære hverandres byrder, lytte til hverandres bekymring, dele sorg, trøste og gråte sammen. Vi kan skrike og klage sammen; aksjonere, demonstrere og «klimabrøle»; jobbe med klimaangst og økosorg. Troen kan gi håp, glede, takknemlighet og mot. Den kan skape trygge rom som gir den enkelte et hjem. Slike fellesskap kan være fysiske og små, knyttet til en lokal menighet. Men de kan også gå på tvers – være økumeniske, interreligiøse, globale og digitale på samme tid. Og de kan gå på tvers av generasjoner. Det finnes mange eldre, for eksempel i Besteforeldrenes klimaaksjon, som kan være deltakere, samtalepartnere og «medagenter» for engasjerte ungdommer.

Det er lov å drømme: Flere, etter hvert mange, slike småfellesskap kan danne et nettverk. De kan være kilder til engasjement og deltakelse i kirke og samfunn, og deres verdier kan prege, gjennomsyre og fornye etablerte strukturer i kirken, organisasjonene og samfunn. Slik kan de styrke verdier som undring og takknemlighet, mot og håp, tro og tillit, tilhørighet og ansvarlighet.

UKM 06/22 Mandat for ungdomsting i bispedømmet

Sammendrag

Etter de reglene som gjelder fra 1. januar 2021, er det bispedømmerådet, etter uttalelse fra ungdomsrådet, som fastsetter mandatet for ungdomstinget i bispedømmet. I denne saken foreslås det at Ungdommens kirkemøte gir bispedømmerådene retningslinjer for hva et mandat for ungdomstinget bør inneholde. I tillegg anbefales det at Ungdommens kirkemøte ber Kirkerådet gi bispedømmerådene veiledning om fastsettelse av mandat, som bygger videre på uttalelsen fra Ungdommens kirkemøte.

Komite C merknader

1. Komiteen ønsker å tydeliggjøre hva som er formålet, funksjonen og formen til ungdomstinget, samt ungdommens medvirkning i demokratiske prosesser, og har derfor endret strukturen på vedtakene fra det opprinnelige forslaget. Dette for å gi overordnede retningslinjer som ivaretar lokalt eierskap.
2. Komiteen er opptatt av at ungdomstinget både ivaretar det demokratiske prinsippet som kjernen i ungdomstinget, samt har et trosrelatert innhold.
3. Komiteen er kjent med at møtene har ulike navn på bispedømmenivå. Komiteen ønsker at alle bispedømmer skal kommunisere at møtet er ungdomsting.
4. Ungdommens kirkemøte oppfordrer Kirkerådet til å fastsette et ressursdokument for hvordan ungdomstinget kan og bør gjennomføres på grunnlag av vedtatte demokratiprinsipper. Kirkerådet må også legge tilrettelegge for lokalt eierskap.
5. Komiteen ønsker å understreke at «reelle demokratiske prosesser» ivaretas ved at ungdomstinget velger ungdomsråd. Ungdomsrådet kan i aktuelle saker medvirke på vegne av ungdomstinget mellom hvert ungdomsting.
6. Ut over sammensetningen refererer komiteen til § 2 i regler for ungdomsdemokrati i Den norske kirke.
7. Komiteen ønsker en tydelig presisering at form på ungdomsting kan være så mangt. Komiteen erfarer videre at gode saksbehandlingsformer kan være komité og plenum, gruppesamling og fellessamling, gruppeoppgaver, åpen talerstol, workshops, seminarer og andre liknende former som ungdomsrådet finner hensiktsmessig.
8. Komiteen understreker menighetsrådenes ansvar i å oppnevne delegater til ungdomstinget og i å følge opp i etterkant, ved å lytte til ungdommens erfaringer og tanker etter deltakelse på ungdomsting. Dette for en lokal demokratisk forankring som sikrer legitimiteten til ungdomsdemokratiet i kirken.
9. Komiteen ønsker å presisere at menighetsråd med minoritetsungdom har et ekstra ansvar for å rekruttere minoritetsungdom til ungdomsdemokratiet i kirken.
10. Komiteen ønsker en tydeliggjøring i § 3 i regler for ungdomsdemokrati i Den norske kirke ang. ansvar, forberedelser og gjennomføring av ungdomsting i bispedømmer. Dette for å sikre de lokale ungdomsrådenes eierskap til ungdomsting i bispedømmene.
11. Komiteen ønsker å tydeliggjøre at vedtakene blir grunnlaget for brevet sendt fra Kirkerådet til bispedømmene.

Ungdommens kirkemøte vedtak

Ungdommens kirkemøte anbefaler bispedømmerådene i samråd med ungdomsråd å fastsette et mandat for ungdomstinget i bispedømmet som legger til rette for:

1. Formålet

Ungdomstinget skal sikre unges mulighet og rett til medvirkning i Den norske kirke sitt ungdomsdemokrati. Ungdomstinget er et kirkedemokratisk organ.

2. Funksjonen

- a. ungdomstinget skal kunne ivareta sin rolle som et rådgivende organ for biskopen og bispedømmerådet,
- b. ungdomsrådet skal forberede saker til behandling på ungdomstinget,
- c. ungdomstinget skal behandle relevante saker for å fremme unges stemmer og bevare det demokratiske prinsippet,
- d. ungdomstinget skal kunne medvirke i aktuelle saker regionalt, nasjonalt og internasjonalt i Den norske kirke gjennom reelle demokratiske prosesser,
- e. ungdomstinget skal inkludere minoriteter i kirkedemokratiet,
- f. ungdomstinget skal ivareta forpliktelsene til Den norske kirkes ungdom med urfolks bakgrunn.

3. Sammensetning

Ungdomstinget består i hovedsak av valgte delegater, slik at antallet representanter uten stemmerett ikke blir større enn antallet delegater.

Delegatene har tale-, forslags- og stemmerett. Ungdomstinget kan gi observatørene tale- og forslagsrett.

I Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland, Nidaros og Oslo bispedømmer skal de oppnevnte organene tilstrebe at det oppnevnes samiske representanter blant representantene.

Ungdomstinget kan være sammensatt av:

- a. ungdomsrådet,
- b. 2 delegater fra hver menighet i alderen 15-30 år,
- c. 2 delegater fra hver region/krets av de landsdekkende kristne ungdomsorganisasjonene i bispedømmet i alderen 15-30 år,
- d. observatører fra menighetene og ungdomsorganisasjonene,
- e. biskopen og medlemmer av bispedømmerådet deltar som observatører på ungdomstinget.

4. Form

Ungdomstinget skal drive saksbehandling gjennom noe form for komité- og plenumsarbeid. Gjennomføring av ungdomsting skal ivaretas på lokalt nivå med retningslinjer vedtatt av de respektive bispedømmeråd, gitt at disse sikrer demokratiske prinsipper. Navnet på ungdomstinget skal være «ungdomsting» i alle bispedømmer.

5. Arrangør av ungdomsting

Ungdomsrådet skal ha eierskap til ungdomsting og bistå med forberedelser, mens bispedømmerådet skal stå ansvarlig som arrangør og skal stille med nødvendige ressurser til det årlige ungdomstinget.

6. UKM 22 ber om at bispedømmene skal bygge opp under ungdomsdemokratiet ved å:
  - a) styrke kompetansen om ungdomsdemokratiet i kirken blant ansatte på bispedømmenivå,
  - b) sørge for at ansvarlig rådgiver for ungdomsdemokratiet innehar den kompetansen som trengs,
  - c) prioritere nødvendige ressurser til å avholde ungdomsting,
  - d) bistå med støttefunksjoner for ungdomsrådet i henhold til regler for ungdomsdemokratiet i Den norske kirke,
  - e) øke bevisstheten og kjennskapen til ungdomsdemokratiet generelt blant ansatte, folkevalgte og frivillige i kirken,
  - f) definere i stillingsbeskrivelsen til ungdomsrådgiver i bispedømmet at ansvaret stillingen innehar ovenfor ungdomsdemokratiet er gjennom arbeidet med ungdomstinget og ungdomsrådet,
  - g) sette av nødvendige ressurser til å rekruttere ungdom med urfolks bakgrunn.
7. Menighetsrådene er ansvarlige for å vedta hvilke ungdommer de oppnevner til Ungdomstinget, samt ansvarlige for å kalle ungdommene inn til et menighetsrådsmøte i etterkant av tinget for å høre hvilke erfaringer og tanker de sitter igjen med.
8. UKM 22 ber Kirkerådet sende et brev til bispedømmerådene med veiledning om fastsettelse av mandat for ungdomstinget.

Saksorientering

Bakgrunn

Ungdomstinget i bispedømmet er et kirkelig organ som er forankret i kirkeordningen § 36 og nærmere regulert av Kirkemøtet i regler 10. oktober 2020 for ungdomsdemokrati i Den norske kirke. De sistnevnte reglene fastsetter følgende:

§ 2. *Ungdomsting i bispedømmet*

Ungdomstinget består av:

- h) inntil to representanter oppnevnt av hvert av menighetsrådene i bispedømmet,
- i) inntil to representanter fra hver av de organisasjonene som driver ungdomsarbeid tilknyttet Den norske kirke i bispedømmet, oppnevnt av organisasjonenes regionale styrer,
- j) medlemmene av ungdomsrådet og
- k) medlemmer av bispedømmerådet som er under 30 år.

Representantene etter bokstav a), b) og d) må være i aldersgruppen 15–30 år. Representantene etter første ledd må være medlem av Den norske kirke, jf. kirkeordningen § 40 første ledd. I Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland, Nidaros og Oslo bispedømmer bør de oppnevne organene tilstrebe at det oppnevnes samiske representanter blant representantene. Ungdomstinget er et rådgivende organ for biskopen og bispedømmerådet som kan uttale seg i saker som gjelder Den norske kirke.

Bispedømmerådet fastsetter nærmere bestemmelser for ungdomstinget, herunder bestemmelser om representanter uten stemmerett, etter uttalelse fra ungdomsrådet.

Ut over det overordnede mandatet og de andre bestemmelsene om ungdomstinget som er regelfestet, har Kirkemøtet overlatt til bispedømmerådet å fastsette nærmere bestemmelser for ungdomstinget i det enkelte bispedømmet, etter uttalelse fra ungdomsrådet.

UKM 2021 viste til at det er stor variasjon fra bispedømme til bispedømme i hvordan ungdomstingene gjennomføres. På noen ungdomsting er det saksbehandlingen som står sentralt, mens det andre steder er mer fokus på seminarer og lignende, og behandlingen av saker er en avgrenset del av ungdomstinget.

UKM 2021 ga uttrykk for viktigheten av å ha «en balanse mellom det sosiale og behandling av saker» og viste til at «viktigheten av å ha et minimumsmandat for ungdomstingets demokratiske prosesser og saksbehandling må likevel presiseres, da dette først og fremst er et demokratisk organ» (UKM 06/21). Det kan være hensiktsmessig at arbeidsformen på ungdomstingene har en sammenheng med arbeidsformen på Ungdommens kirkemøte.

UKM har tidligere drøftet hva som bør være et minimumsmandat for ungdomsrådet (UKM 09/11). I denne saken foreslås det at Ungdommens kirkemøte 2022 uttaler seg om hva slags felles rammer som bør fastsettes for ungdomstingene.

Ungdommens kirkemøte er det øverste representative organet i ungdomsdemokratiet i Den norske kirke. I kraft av sin posisjon vil Ungdommens kirkemøte kunne vedta retningslinjer om et mandat for ungdomstinget som vil være retningsgivende for bispedømmerådene når disse fastsetter nærmere bestemmelser for ungdomstingene.

Oppsummering av tilbakemeldinger fra ungdomsråd

Den norske kirkes ungdomsutvalg har innhentet uttalelser fra ungdomsrådene om praksis. Fem ungdomsråd har gitt tilbakemelding: Bjørgvin, Nidaros, Agder og Telemark, Stavanger og Tunsberg. Det er en varierende praksis for gjennomføring av ungdomsting i bispedømmene, både når det gjelder forberedelse av saker og arbeid med sakene i komité og i plenum.

Forberedelse av saker

I Bjørgvin har ikke ungdomsrådet fungert optimalt de siste årene. Derfor har rådgivere for ungdom og undervisning i Bjørgvin bispedømme klargjort saker til ungdomstinget på vegne av ungdomsrådet.

I Nidaros pleier man å ha én sak som forberedes av ungdomsrådet ut fra DnkU sine sakspapirer og høringen, som også leveres til Nidaros bispedømme.

Agder og Telemark bruker ikke mye tid på saksarbeid, og arbeidet er blitt utført på ulike måter. Ungdomstinget planlegger framover å jobbe med én sak som velges av ungdomsrådet.

I Stavanger velger ungdomsrådet tradisjonelt tre saker. For hver av sakene velges det en leder som har ansvaret for å legge fram et saksdokument for den aktuelle saken. Saksdokumentene sendes til ungdomstinget i god tid.

I Tunsberg står ungdomsrådet og en rådgiver fra bispedømmet for planlegging og forberedelse av saker. Selve arbeidet med saksforberedelser foregår i fire faser hvor medlemmer av ungdommens bispedømmeråd drøfter ulike sider av sakene ved bruk av forskjellige metoder, mens ett av rådets medlemmer – en saksordfører klargjør saken til ungdommens bispedømmemøte.

Komitéarbeid

I Bjørgvin har man ikke tradisjon for komitéarbeid. Man bygger for tiden opp et nytt ungdomsråd og ungdomsting og ønsker å lære av tilsvarende organer i Stavanger, Agder og Telemark, og Nidaros.

I Nidaros har man tidligere ikke jobbet i komité, men ungdomsrådets medlemmer som hadde vært på Ungdommens kirkemøte i 2021, hadde et sterkt ønske om det. Selv om rådet opplevde komitéarbeidet som svært konstruktivt, vil de vurdere behovet for det til neste år.

I Agder og Telemark har man ikke jobbet på denne måten tidligere, men planlegger å ha én sak til neste år som kan diskuteres i grupper.

I Stavanger har man gode erfaringer med komitéarbeid der «alle kan dele ytringer i trygge omgivelser».

I Tunsberg jobber man med saker i komitéarbeid og ønsker å bruke fremgangsmåten for dette arbeidet fra Ungdommens kirkemøte.

Plenumsarbeid

I Bjørgvin har man ikke en tradisjon for plenumsarbeid. Man bygger for tiden opp et nytt ungdomsråd og ungdomsting og ønsker å lære av tilsvarende organer i Stavanger, Agder og Telemark, og Nidaros.

I Nidaros har plenumsarbeidet fungert fint i år, og dette arbeidet vil bli effektivisert ved bruk av GoPlenum til neste år.

I Agder og Telemark jobber man ikke i plenum, da man opplever at denne type arbeid ikke treffer målgruppen, og at det ikke har vært interesse for saksarbeid med en slik fremgangsmåte blant nåværende medlemmer.

I Stavanger, etter flere års erfaring med deltakerflukt, ble plenumsarbeid for første gang ikke gjennomført i 2021, da mange unge førstegangsdeltakere på ungdomstinget opplevde plenumsarbeidet som utfordrende og uteble fra neste års ungdomsting.

I Tunsberg jobber man med saker i plenum og ønsker å bruke fremgangsmåten for dette arbeidet fra Ungdommens kirkemøte.

Delegater og observatører

I Bjørgvin har man hatt 19 delegater og 14 observatører. Samtidig mener man at potensialet ligger nært 320 delegater (160 kirker og to delegater fra hver).

I Nidaros har det vært 36 delegater og ni observatører.

I Agder og Telemark har antall observatører vært høyere enn antall delegater: henholdsvis 32 og 26.

For Stavanger er det bare oppgitt ett tall – 35. Tunsberg har også oppgitt et samletall – 50.

Skriftlig mandat for ungdomstinget

Fire av fem ungdomsråd i bispedømmene oppgir at de har et skriftlig mandat, bortsett fra ungdomsråd i Agder og Telemark som har brukt det nasjonale regelverket for ungdomsdemokrati de siste årene. Ungdomsrådet i Agder og Telemark bispedømme jobber med å lage et nytt mandat for deres ungdomsting.

Vurderinger

Formålet med reglene for ungdomsdemokrati i Den norske kirke er å legge til rette for at unge i alderen 15–30 år får mulighet til å medvirke i aktuelle saker regionalt, nasjonalt og internasjonalt i Den norske kirke, jf. kirkeordningen § 36. Det innebærer at ungdomstinget skal gi unge en reell mulighet til å medvirke i aktuelle saker, gjennom demokratiske prosesser i ungdomstinget. Dermed er ikke målet med Ungdomstinget å samle flest mulig ungdom, men å sikre unges medvirkning i kirkedemokratiet og mulighet til å påvirke beslutninger som tas i Den norske kirke.

Ungdomstinget er et rådgivende organ for biskopen og bispedømmerådet, og det kan i tillegg uttale seg i andre saker som gjelder Den norske kirke. Det kan tilsi at det tydeliggjøres i regelverket at mandatet skal legge til rette for at ungdomstinget gjennom reelle demokratiske prosesser kan medvirke i aktuelle saker regionalt, nasjonalt og internasjonalt i Den norske kirke, og at det skal kunne ivareta sin rolle som et rådgivende organ for biskopen og bispedømmerådet.

Det kan være hensiktsmessig at arbeidsformen på ungdomstingene har en sammenheng med arbeidsformen på Ungdommens kirkemøte. Det tilsier at mandatene bør si noe om arbeidsform. Det kan for eksempel vurderes om mandatet bør si noe om at ungdomstinget skal ha både arbeid i plenum og komitéarbeid.

Mandatet for ungdomstinget skal også inneholde bestemmelser om representanter uten stemmerett. I forarbeidene som begrunnet forslaget til de gjeldende reglene, ble det pekt på at det også kan være ønskelig å invitere andre representanter med møte-, tale- og/eller forslagsrett. Det har for eksempel vært tradisjon for å invitere representanter fra andre bispedømmers ungdomsråd til ungdomsting. I noen tilfeller har en menighet ønsket å sende mer enn to representanter, noe som har blitt løst ved at to representanter møter med alle rettigheter, mens en tredje representant har møtt med tale- og forslagsrett. Det kan vurderes om UKM bør mene noe om antallet representanter uten stemmerett, for å unngå at det blir flere slike representanter enn delegater med stemmerett.

Det anbefales at Ungdommens kirkemøte ber Kirkerådet sende et brev til bispedømmerådene med veiledning om fastsettelse av mandat for ungdomstinget. Det er Kirkerådet som er regelverksforvalter for regelverk Kirkemøtet fastsetter, og som derfor gir nærmere veiledning om reglene. I et slikt brev vil det være naturlig at Kirkerådet viser til Ungdommens kirkemøtes retningsgivende vedtak i denne saken.

UKM 07/22 En universelt utformet kirke

Sammendrag

En anslår at 15-18% av befolkningen i Norge har en funksjonsnedsettelse. Mennesker med funksjonsnedsettelse er en sammensatt gruppe. Noen er født med en funksjonsnedsettelse, andre har fått den i løpet av livet. Noen funksjonsnedsettelse er synlige, noen er usynlige. Det kan være bevegelseshemminger, syns- eller hørselshemming, utviklingshemming og forskjellige sykdommer.

Sak 07/22 En universelt utformet kirke handler om hvordan en i dag forstår og tolker funksjonshemming og universell utforming. Saken beskriver mangfoldet av barrierer mennesker med funksjonsnedsettelse kan oppleve i kirken. Manglende tilgjengelighet resulterer blant annet i manglende representasjon i råd og utvalg, dette gjelder også for DnkU og UKM. Organisasjonen Unge funksjonshemmede, KABB (Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte) og ungdommer med funksjonsnedsettelse har derfor bidratt med innspill til denne saken og behandlingen på UKM.

Komite D merknader

Vi må ta inn over oss at funksjonshemmede blir diskriminert i samfunnet og i kirken. Selv om menneskerettighetene gjelder alle, noe som er presisert gjennom FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD), har funksjonshemmede ofte ikke mulighet til å benytte seg av rettighetene. Derfor er tilgjengelighet viktig for å kunne delta og bidra som alle andre.

Kirkerådet, Kirkemøtet og UKM har tidligere kommet med uttalelser og tydelige vedtak om funksjonshemmedes rett til deltakelse i kirken og om universell utforming, men lite har endret seg.

Alle har rett til å delta i beslutningsprosesser og å bli tatt på alvor. Det skjer ikke i dag. Funksjonshemmede er alvorlig underrepresentert i kirkens demokratiske organer og dermed blir ikke alle stemmer hørt.

Komiteen anerkjenner at kirken har alt for lite kunnskap om funksjonshemming, om barrierer mennesker med funksjonsnedsettelse opplever, og hva universell utforming går ut på. I dag hviler alt for mye ansvar på enkeltpersoner. Mange opplever å alltid måtte si ifra om hva en har behov for. Dette kan være belastende og slitsomt og kan føre til selvsensur.

Komiteen ser at noen tolkninger av bibeltekster og spesielt helbredelsesfortellinger har bidratt til at en ser ned på mennesker med funksjonsnedsettelse. Det har også ført til tabuer og skam knyttet til funksjonshemming. Komiteen anerkjenner at mange funksjonshemmede har dårlige erfaringer med krenkende forkynnelse, ubehagelige og grenseoverskridende erfaringer med forbønn, stakkarsliggjøring, umyndiggjøring og så videre.

Tekster og salmer med mulige problematiske formuleringer må ikke sensureres, men krever refleksjon og bevissthet når man bruker dem. Vi må snakke om det!

Komiteen ønsker også å påpeke betydningen av en interseksjonell tilnærming til temaet funksjonshemming. Dette kan bidra til å skape bevissthet om hvordan diskriminering kan forekomme på flere grunnlag samtidig og dermed utfordre til samhandling på tvers av sosiale grupper, som etniske og kulturelle minoriteter og skeive.

Når det gjelder aktiviteter må det etterstrebtes fellesaktiviteter alle føler seg inkludert i, fremfor spesialtiltak rettet mot en gruppe. Vi anerkjenner dog at tilrettelagte felleskap og tilrettelagt undervisning noen ganger kan være bra og viktig.

Funksjonsnedsettelse kan være svært mye forskjellig og komiteen ønsker å påpeke spesielt at mange funksjonsnedsettelse som psykiske lidelser og lese- og skrivevansker, er usynlige og kan føre til utestenging fra felleskapet. Også veldig mange eldre har behov for bruk av individuelle hjelpemidler og dermed behov for universelt utformede omgivelser. Samtidig er det viktig å minne på at alle mennesker har funksjonsvariasjoner og at det ofte er samfunnets normer som er problemet.

Situasjonen er såpass kritisk at vi er nødt til å ta drastiske og tydelige grep for å endre på dette. Vi må snakke om funksjonshemming, barrierer, mobbing og diskriminering. Og vi trenger at universell utforming settes på dagsordenen i Den norske kirke. Vi må sammen ta ansvar og stille tydelige krav slik at kirken virkelig kan bli for alle.

Den norske kirke er forpliktet til å oppfylle likestillings- og diskrimineringslovens krav om universell utforming. Kravene i EUs Tilgjengelighetsdirektiv vil også bli gjennomført i norsk rett når direktivet innlemmes i EØS-avtalen. I tillegg har regjeringen uttalt at CRPD skal inkorporeres i norsk lov. Det betyr at dette ikke er et spørsmål om kirken vil gjøre det eller ei. Komiteen mener derimot at Den norske kirke bør være et forbilde på dette feltet.

Siden universell utforming skal behandles på Kirkemøtet 2023 anser komiteen det som hensiktsmessig og sakssvarende å komme med mange og til dels detaljerte vedtakspunkt, siden disse kan innarbeides i saksforberedelsen til Kirkemøtet.

Ungdommens kirkemøte vedtak

1. UKM 22 vil styrke representasjon av funksjonshemmede i ungdomsdemokratiet ved å
  - a) oppfordre DnkU til å utarbeide og innføre rutiner for universell utforming av DnkU og UKM sammen med interesseorganisasjoner og andre med kompetanse og erfaringer. Dette inkluderer bl.a. krav til lokaler som brukes, digitale løsninger, program og lettleste saksdokumenter.
  - b) be DnkU om å revidere mandatet for valgkomiteen for å inkludere kompetanse på universell utforming blant kandidatene når en liste av kandidater utarbeides.

2. UKM 22 oppfordrer menigheter og fellesråd til
  - a) å aktivt jobbe for å styrke representasjon av funksjonshemmede i råd og utvalg.
  - b) å ta i bruk eksisterende kurs og veiledere om universell utforming og med dette styrke kunnskap og bevissthet i menigheten.
  - c) å gi tegnspråk plass i gudstjenesten, kirkelig undervisning og aktiviteter med barn og unge.

3. UKM 22 oppfordrer Kirkerådet sterkt til
  - a) å styrke representasjon av delegater med funksjonshemming på Kirkemøtet.
  - b) å opprette et nasjonalt kirkelig råd for funksjonshemmede, der også ansatte med funksjonsnedsettelse er representert. Rådet må være representert på Kirkemøtet.
  - c) at det utarbeides tydelige minstekrav om universell utforming av kirker, kirkens utearealer og menighetens aktiviteter. Dette innebærer:
    - krav om informasjon om tilgjengelighet på menighetens nettsider og i forkant av arrangement.
    - rutiner for at menigheter legger ut bibeltekster og salmer i forkant av gudstjenesten på menighetens nettsider.
    - minstekrav om materiell og utstyr menigheter skal ha.
  - d) å presisere hvem som har ansvar for oppfølgingen av universell utforming på alle nivåer i kirken.
  - e) å sørge for at menighetens ansatte og tillitsvalgte har kjennskap og tilgang til en koordinert rådgivningstjeneste om funksjonshemming og universell utforming.
  - f) å sørge for et kunnskapsløft om CRPD, andre relevante lover og universell utforming ved å forplikte ansatte og oppfordre frivillige til kursing på feltet.
  - g) å sette av midler til kartlegging av og forskning på funksjonshemmedes situasjon i kirken.
  - h) å gi funksjonshemmingsteologi og normkritikk en plass i planer for konfirmantundervisning.
  - i) å innarbeide universell utforming i kirkens veiledere, opplegg og planer.
  - j) å øremerke økonomiske og personalmessige ressurser til universell utforming generelt og å prioritere midler til prosjekter som bidrar til å fremme universell utforming, som for eksempel en forbedret salmebokapp.
  - k) å innarbeide universell utforming som krav i anskaffelser og ombygginger.

- l) å sørge for at kirkens digitale tjenester, inklusive digitalt kirkevalg, oppfyller EUs tilgjengelighetsdirektiv.
  - m) å sørge for at kirken.no blir en nettside som er brukervennlig og oppfyller EUs tilgjengelighetsdirektiv.
  - n) å jobbe aktiv for at flere funksjonshemmede (inklusive utviklingshemmede) blir ansatt i kirken.
5. UKM 22 oppfordrer Bispemøtet til
- a) å fremme kjennskap om funksjonshemmingsteologi og å tematisere universell utforming under visitaser.
  - b) å anerkjenne at teologi har blitt og fortsatt blir misbrukt i møte med funksjonshemmede og å ta tydelig avstand fra grenseoverskridende forbønn om helbredelse.
6. UKM 22 oppfordrer Samisk kirkeråd og SUNG til
- a) å tematisere funksjonshemming og universell utforming og å jobbe med strategier som bidrar til at retten til trosutøvelse ivaretas for funksjonshemmede med samisk bakgrunn.
  - b) å jobbe med å styrke representasjonen av funksjonshemmede i råd og utvalg.
7. UKM 22 oppfordrer
- a) utdanningsinstitusjoner til å gi funksjonshemmingsteologi (større) plass i fagplaner for kirkelige utdannelser.
  - b) Døvekirken, Kirkerådet og bispedømmene til å fremme samhandling mellom Døvekirken og hørende menigheter.
  - c) Kirkerådet og bispedømmene til å snakke om funksjonshemming og universell utforming i tverreligøse og økumeniske sammenhenger.
8. UKM 22 ber DnkU
- a) om å – sammen med interesseorganisasjoner, Samarbeidsråd for tros- og livssynssamfunn og Norges Kristne Råd – henvende seg til helse- og omsorgsministeren, barne- og familieministeren og kultur- og likestillingsministeren for å fremme spesielt:
    - retten til trosutøvelse for mennesker som mottar helse- og omsorgstjenester.
    - utfordringer knyttet til manglende økonomiske ressurser i kommunene til tilrettelegging for retten til tros- og livssynsutøvelse for funksjonshemmede.
    - ivaretagelsen av retten til tros- og livssynsutøvelsen når inkorporering av CRPD nå vurderes av regjeringen.
  - b) ta kontakt med media for å fremme anliggender i denne saken.

Saksorientering

Bakgrunn

Funksjonshemming²

En person som har en funksjonsnedsettelse, er ikke nødvendigvis funksjonshemmet. Begrepet *funksjonshemming* brukes for å beskrive at en person med funksjonsnedsettelse i konkrete situasjoner møter barrierer som hindrer vedkommende tilgang til et sted eller en aktivitet.

- Et barn som ønsker å delta i speidergruppen kan for eksempel oppleve en funksjonshemming hvis barnet bruker rullestol og speidergruppen ofte møtes i utilgjengelig terreng.
- En ungdom som har vansker med å delta på arrangement med mange mennesker (for eksempel på grunn av autisme eller angst) vil kanskje ikke kunne delta på konfirmantleiren.
- Hvis presten under gudstjenesten viser med håndtegn at menigheten skal reise seg, men ikke sier det høyt, så er det for en som er synshemmet vanskelig å vite hva som skjer.
- Når en ungdom som bruker tegnspråk ønsker å delta i et utvalg sammen med hørende, men ikke får tilgang til en tolk, så kan hen ikke delta i demokratiske prosesser.

Denne relasjonelle forståelsen av funksjonshemming vektlegger altså ikke diagnoser eller medisinske forhold hos en person, men setter interaksjonen mellom mennesker og omgivelser i sentrum. Begrepet brukes også for å vise til situasjoner der enkeltpersoner eller grupper opplever diskriminering på grunn av barrierer.

Alle har rett til å delta

Alle personer, uansett funksjonsnedsettelse, har rett til å delta i samfunnet på lik linje med andre. Artikkel 30 i FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) presiserer at dette også gjelder deltakelse i kulturliv, fritidsaktiviteter og idrett.³ Ofte er det dårlig tilpassete lokaler som er problemet og som skaper barrierer for en likeverdig deltakelse.

Andre hindre som kan nevnes, er mangel på transport eller ledsagere, men også manglende kunnskap og holdninger.⁴

Universell utforming

Universell utforming er derfor en forutsetning for å skape likeverdig tilgang til utdanning, fritid, arbeid, kultur og det offentlige rom. Universell utforming brukes som kriterium og strategi innen byggeplanlegging, planlegging av uteområder, tjeneste- og produktutvikling f.eks av digitale verktøy, men også innen pedagogikk, og skal sørge for at så mange forskjellige personer som mulig kan delta i samfunnet.

Med "universell utforming" menes utforming av produkter, omgivelser, programmer og tjenester på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming. "Universell utforming" skal ikke utelukke hjelpemidler for bestemte grupper av mennesker med nedsatt funksjonsevne når det er behov for det. (CRPD, artikkel 2)

Definisjonen fra FN-konvensjonen vektlegger likeverdig tilgjengelighet som en målsetning og er derfor godt egnet til å jobbe politisk og faglig med temaet. Definisjonen i norske lover er smalere. Der er universell utforming begrenset til å gjelde fysiske forhold.⁵

Det kan være nyttig å skjelne mellom universell utforming som strategier og retningslinjer (for eksempel verdier, lover planer og tekniske løsninger) og som konkrete individuelle erfaringer av tilgjengelighet. Det er først når enkeltpersoner opplever tilgjengelighet til et bygg eller en aktivitet at en kan vurdere graden av universell utforming. Derfor er det også et viktig prinsipp at det ikke er nok å oppfylle en sjekklister, men at det må være en kontinuerlig prosess og at det bare er de som bruker utformingen, som kan evaluere den.⁶

Universell utforming er ikke bare nødvendig for personer med funksjonshemninger, men også bra for flere. Trinnfri adgang er nødvendig for en rullestolbruker, men også for en som triller en barnevogn eller går med krykker. Teksting av videoer er nødvendig for en hørselshemmet, men er også praktisk når en ser på noe med vanskelig dialekt. Den blå salmeboken er ikke bare nødvendig for personer som ser dårlig, men også for en som har dysleksi.⁷

I tillegg til gode universelle løsninger for tilgjengelighet, vil det også alltid være behov for individuelle løsninger som styrker individuelle forutsetninger for deltakelse, som bruk av rullestol eller personlig assistanse.

Barrierer i kirken

Også i kirken opplever mange personer med funksjonsnedsettelse barrierer for deltakelse. Universell utforming i kirken handler for eksempel om:

- Er informasjonen om menighetens aktiviteter på menighetens nettsider utformet på en slik måte at den kan leses av alle, også synshemmede?
- Hvordan er tilgjengeligheten i menighetens ungdomsklubb? Mange lokaler har trapper, dårlig belysning og mye lyd.
- Er gudstjenesten utformet på en slik måte at alle kan delta? Finnes salmeboken på punktskrift? Er det en rampe opp til døpefonten? Er det greit om noen ikke klarer å sitte stille?
- Mange, spesielt eldre kirker, er ikke universelt utformet. En del har en inngangsrampe (ofte som sideinngang, noe som kan oppleves som stigmatiserende) og HC-toalett, men mangler tilgang til lesepult, alterring og lysglobe i passe høyde.

Men universell utforming som fagfelt og visjon handler om mye mer:

- På hvilken måte kommuniserer Den norske kirke at kirken er for alle?
- Er trosopplæringen og aktiviteter for barn og unge tilgjengelige og tilrettelagt for alle, ikke bare med tanke på fysisk tilgjengelighet, men også med tanke på språk, innhold og pedagogikk? Finnes tilbud om tilrettelagt konfirmantundervisning?
- Rekrutterer Den norske kirke personer med funksjonsnedsettelse til stillinger i menigheter? Får ansatte i kirken med funksjonsnedsettelse nødvendig tilrettelegging?⁸

- Hvilke holdninger og verdier og hvilket menneskesyn kommer til uttrykk i undervisning og forkynnelse? Hvilken innflytelse har funksjonshemmingsteologi i utformingen av og praksis for liturgi, felleskap og tilhørighet?
- Manglende tilgjengelighet resulterer i manglende representasjon i råd og utvalg, kirkevalg og innen frivillighet på alle nivåer i kirken. Hvilken bevissthet har en om det i Den norske kirke og hvilke strategier har kirken for å motvirke det?

Ingenting om oss uten oss

«Nothing about us, without us» er mottoet til Disabled Peoples' International, som har påvirket dagens forståelse av funksjonshemming og påvirket utformingen av CRPD. Slagordet brukes til å kommunisere ideen om at ingen politikk skal bestemmes av noen representant uten full og direkte deltakelse fra medlemmer av gruppen som er berørt av den politikken. Personer med funksjonsnedsettelse opplever manglende representasjon i politikk og samfunn ellers. Det er lite som tyder på at dette er annerledes i råd og utvalg på alle nivåer i Den norske kirke. Også UKM må reflektere over hvordan representasjon og medvirkning ivaretas når saken «En universelt utformet kirke» behandles.

Teologi

Sentrale verdier i kristendommen er nestekjærlighet, menneskeverd og rettferd. Alt liv er skapt og ingen menneskeliv er mindre verd enn andre. «Vår skaper skapte alle mennesker i Guds bilde, ikke bare noen mennesker. Slik sett er det for kirken ekskludering, ikke inkludering, som krever begrunnelse» (Kirkenes verdensråd, Tilværelsens gave, 2016).

Allikevel er våre tradisjoner, bibelske tolkninger og forkynnelsen mer eller mindre ubevisst preget av tradisjonelle forståelser av funksjonsnedsettelse som straff fra Gud. Mange mennesker med funksjonsnedsettelse opplever for eksempel helbredelsestekstene som problematiske.

Disability theology / funksjonshemmingsteologi belyser og utfordrer den tradisjonelle og etablerte forståelsen av bibelske fortellinger og bilder som handler om et liv fritt for sykdom og kroppslige lidelser og tolker bibelske tekster med et blikk på språk og holdninger til funksjonsnedsettelse.

UKM 08/22 Fokussak Ungdommens kirkemøte 2023

Sammendrag

Den norske kirkes ungdomsutvalg legger frem tre forslag til saker som kan behandles som fokussak på Ungdommens kirkemøte 2023. Fokussaken som velges under Ungdommens kirkemøte skal jobbes med i ungdomsråd, ungdomsting og organisasjoner frem mot neste års UKM. Fokussak velges enten blant de tre foreslåtte sakene, eller ved at delegater under UKM 2022 legger frem forslag til sak.

Ungdommens kirkemøte vedtak

"Kirkelig mangfold i et kirkelig uenighetsfellesskap"

Hvordan kan vi som kirke skape trygge og gode rom for «de vanskelige samtalene» på tvers av uenigheter og ulikheter mellom oss?

Hvordan kan vi skape trygge og gode rom for alle mennesker med alle typer identiteter, kjønn, legninger, seksualiteter?

Den norske kirke har et viktig vidt mangfold av alle typer mennesker der det videre er et like stort mangfold av ulike ståsted og meninger. Vi er alle enige om at kirken skal romme alt dette og ha plass til oss alle, men hvordan kan vi gjøre disse ordene om til virkelighet?

Hvordan skal vi få til å være en stor nok kirke for alt og alle, der alle samtidig føler seg velkommen og likeverdig?

Saksorientering

Bakgrunn

Den norske kirkes ungdomsutvalg (DnkU) legger frem tre forslag til saker som kan behandles som fokussak på Ungdommens kirkemøte 2023. Fokussaken som velges under Ungdommens kirkemøte skal jobbes med i ungdomsråd, ungdomsting og organisasjoner frem mot neste års UKM. Fokussak velges enten blant de tre foreslåtte sakene, eller ved at delegater under UKM 2022 legger frem forslag til sak.

Forslag til ny fokussak må meldes til DnkU innen frist som oppgis under UKM 2022.

Det at DnkU legger frem forslag til Fokussak er grunnlagt i UKM-sak 06/10:

Kartlegginga syner at det kan vere vanskeleg å organisere UT i bispedøma slik at dette står i ein naturleg samanheng med UKM, og at ei viss samkøyring av saker hadde vore ønskjeleg. UKM vil derfor be Ufung om å prøve følgjande modell for og gje UT høve tilå handsame sakene før dei sender sine delegater til UKM: På det aktuelle UKM lanserast eit tema som blir sak på det påfølgjande årets UKM.

Denne saka tar UR attende til UT som får frie tyglar med tanke på korleis dei handsamar temaet. Handsaminga og vedtaket-/a blir sendt til Ufung før ferdigstilling av sakspapira til UKM. Viss mogleg ønskjer UKM at dette blir ein

sak som skal på kyrkjemøtet. UKM bed Ufung leggje til rette for at val av tema blir ein prosess der det regionale leddet involverast og har medråderett.

DnkU vil i etterkant av UKM 2022 utarbeidet et forslag til hvordan saken kan behandles i ungdomsråd, ungdomsting og i organisasjoner, og sender dette videre for å få innspill. Saken vil derfor både behandles regionalt i bispedømmene, og nasjonalt i organisasjonene. Basert på disse innspillene vil DnkU fremlegge en sak under UKM 2023 som behandles av alle delegater. Fokussaken er UKM sin arena til å sette en felles agenda for en sak som oppleves viktig for ungdomsdemokratiet, ungdomsarbeidet eller øvrig i Den norske kirke.

Delegater og observatører

Filip Hovland	Acta - barn og unge i Normisjon	Delegat
Malin Hegenscheidt	Agder og Telemark bispedømme	Delegat
Elise Skjærven Aas	Bjergvin bispedømme	Delegat
Jannike Johannessen	Bjergvin bispedømme	Delegat
Ane Røisland	Døvekirken	Delegat
Stig Kenneth Limmesand	Hamar bispedømme	Delegat
Vanja Hole Joramo	Hamar bispedømme	Delegat
Henrik Bever Fikse	HEKTA- Trosopplæring for ungdom	Observatør
Marte Garnås Syljeset	HEKTA- Trosopplæring for ungdom	Delegat
Solveig-Marie Oma	KABB - Kristent Arbeid Blant Blinde og Svaksynte	Delegat
Jørgen Johnsen	KFUK-KFUM Norge	Delegat
Rasmus Elias Myklebust	Møre bispedømme	Delegat
Reidun Moltubak	Møre bispedømme	Delegat
Ivar Godske Olsen	Nidaros bispedømme	Delegat
Mathilde Stoum	Nidaros bispedømme	Delegat
Sofie Marcelie Hopshaug Bakke	Nidaros bispedømme	Delegat
Vegard Kartveit	NMSU	Delegat
Astrid-Mathilde Pedersen Grønås	Nord-Hålogaland bispedømme	Delegat
Majja Guttorm	Nord-Hålogaland Bispedømme	Delegat
Veronica Lona	Norges KFUK-KFUM speiderne	Delegat
Eilif Tanberg	Norges kristelige studentforbund	Delegat
Vegard Tysseland	Norges kristelige studentforbund	Observatør
Nina Terese Næss	Oslo bispedømme	Delegat
Tom Christian Voigt	Oslo bispedømme	Delegat
Are Tjihkkom	Samisk ungdomsutvalg (SUNG)	Delegat
Camilla Mariann Skjeldal Cazon	Stavanger bispedømme	Delegat
Sondre Søndervik	Stavanger bispedømme	Delegat
Therese Egebakken	Stavanger bispedømme	Delegat

Ariel Johanne Bolin Lien	Sør-Hålogaland bispedømme	Delegat
Emma Edvinsen	Sør-Hålogaland bispedømme	Delegat
Malen Riesto	Sør-Hålogaland bispedømme	Delegat
Björg Herdis Bøe Hansen	Tunsberg bispedømme	Delegat
Bleona Johannessen	Tunsberg bispedømme	Delegat
Dennis Lund	UKM på Kirkemøte 2022	Delegat
Ingrid Berg	Ung kirkesang	Observatør
Selma Holmquist	Ung kirkesang	Delegat
Frida Pynten	Valgkomite UKM 2022	Observatør
Amanda Anvar	Den norske kirkes ungdomsutvalg	Delegat
Christian Heidissønn Klaussen	Den norske kirkes ungdomsutvalg	Delegat
Karen Helene Bøhn Melhus	Den norske kirkes ungdomsutvalg	Delegat
Matilde Ødegaard	Den norske kirkes ungdomsutvalg	Delegat
Nora Antonsen	Den norske kirkes ungdomsutvalg	Delegat
Ole Andreas Grøtte Børnes	Den norske kirkes ungdomsutvalg	Delegat
Thomas Raadin Iversen	Den norske kirkes ungdomsutvalg	Delegat